

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 .
Pe o lună . 2.40 .

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Deák Ferenc Nr. 20
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 fileri.
Manuscripte nu să inape-
lază

Intru îndrumarea Cooperăției.

De Dr. I. Răducanu,

Docent de Economie Politică la Universitatea din București.

I.

În ultimul timp, chestiunea propagării, organizării cooperăției, a dobândit și la noi, o deosebită însemnătate. Această chestiune se discută și se agită, aproape în orice împrejurare, când e vorba de îndreptarea stării în care se găsește țărâna noastră.

Discuțiunea, prin grai sau prin scris, poartă, adesea, pecetia diletantismului iar agitarea ideilor cooperative în viața economică românească din Ardeal și Ungaria, este în genere, de natură platonice.

Intr'adevăr, meritualele încercări pentru înfăptuirea solidarismului economic în straturile largi de plugari, fiind, mai mult opera stingheră a unor personalități răzlețe decât a unor curente sociale, nu au avut și, — să spunem adevărul fără înconjur, — nu au nici astăzi, o influență generală.

De aceea, munca de până în prezent, intru chemarea la viață a unei mișcări cooperative, nu a învederat roade îmbelșugate.

Chestiunea organizării cooperative, așteaptă încă rezolvarea ei.

Ce însemnează, spre pildă, cele câteva însoțiri, zise raiffeisiane, din jurul Sibului, ce însemnează, de asemenea, agitația și începutul de organizare din comi-

tatul Hunedoarei, pentru întreaga obște românească?

Propagarea și îndrumarea cooperăției trebuie să preocupe deaci înainte, pe toți adevărații conducători, pe toate așezămintele culturale dela noi.

Programul politic al partidului național, n'ar fi oare nemerit, — n'ar fi oare necesar să cuprindă și un program de politică economică și socială?

În vremile noastre, nu cunosc un alt program de partid, în care chestiunilor economico-sociale să nu li-se dea cel puțin o egală atenție ca și celor de ordin curat politic.

Neamul nostru din Ardeal și Ungaria e pus și în fața problemelor economice. Partidului național i-se cuvine sarcina să se îngrijiască de nevoile principale — nu numai de acele externe ci și de acele interne — ale poporului.

Apoi instituțiunile noastre culturale — aci, mă gândesc, în primul loc la biserică — nu au dreptul ei au datorita să-și lărgească cerul de activitate, trecând și în ogorul politicii sociale, îngrijindu-se, cu alte cuvinte, de soarta morală, și materială a straturilor de jos.

Ce operă socială a săvârșit clerul din Belgia, prin conducerea mișcării cooperative? Dacă agricultura sătenilor din această țară a propășit în ultimele decenii, aceasta se datorește în mare parte, preoților care au dat, cu o neîntrecută râvnă, obolul lor de muncă, pe altarul binelui obștesc, răspândind și îndrumând instituțiunea cooperăției.

Iar cercetând cauzelor care au produs

— transformarea atât de radicală în viața socială, precum și făurirea unei conștiințe naționale atât de puternică, astăzi, la vașnicul popor danez, — va găsi că o individualitate, — un om modest, ce poartă cinstita haină preoțiască, Grundwig, a fost părintele educației populare, a fost reformatorul social, — și reîntemeietorul Danemarcei.

Socot că atâta vreme cât conducătorii bisericii și politicii noastre nu se vor îndelnetnici continuu și sistematic cu problemele sociale — viața poporului român se poate compara cu o corabie fără cârmaci, lăsată în voia tuturor furtunilor.

În special, înființarea și organizarea societăților cooperative — „însoțirilor” — sătești — acestea alcătuind nu minunat mijloc de organizare economică — trebuie să treacă din sfera de preocupare a câtorva persoane, — cum se întâmplă astăzi — în cadrul politicii obștești, urmând să ocupe în acest cadru un loc de frunte.

Să vedem ce ar urma să facem.

Donățiunea (50.000 K.) venerabilului mecenat basarabean I. Stroescu, făcută „Asociațiunei pentru literatura și cultura poporului român” cu scopul de a se propaga și organiza cooperăția ne dă prilejul să arătăm câteva păreri cu privire la modul cum ar fi mai nemerit să muncească în această direcție.

Părerile aci exprimate, fiind emise de un observator îndepărtat al vieții Românilor din Ardeal și Ungaria, nu sunt, poate, potrivite împrejurărilor economice și so-

Șarpele.

De Vasile Savel.

Lui Ion Agârbiceanu.

Nu era bogat Ilie Mătasă și pânea și-o câștiga mai mult cu palmele. Ajutor n'avea dela nimeni, de pomană n'ar fi cerut să n'ăibă ce mânca. Se mulțamea cu puținul lui câștig și cu nădejdea în Cel de sus, în care dacă și-a pus omul toată încrederea, i-se pare că nu mai e așa de singur pe lume.

Munca omul nostru, și seara, când își lăsa nevastă-sa alături de dânsul, și dacă se purtau cu cinste, tot satul îi privea cu drag și-i numărău în rîndul oamenilor de trabă.

N'aveau nici pământ, nici casă. Locuiau într-o bujdură, și câștigul îl agoniseau, și când a socotit că-i ajunge, a cumpărat Mătasă un potec de pământ pe care și-a durat o căsuță, lucrată numai cu mâna lui, că se pricepea omul la toate.

Albă era căsuța lor și soarele o făcea și mai albă par'că. Și ca să-i fie mulțămirea mai mare, după ce s'a așezat omul în ea, nevastă-sa i-a dăruit un fecior.

La cumătricie, nașul — gospodar de frunte, a ales din cireada lui o vacă frumoasă cu viteluș și i-a omenit pe Mătasă, că dacă-i omul cuminte și priceput la muncă, nu-ți vine să-l lași să se sbată în nevoi și să-și irosească puterea în zădar.

Frumoase erau zilele de primăvară și după ce și încheiasse codrul frunza, înmiite glasuri îi cântau și un cântec părea viața, iar seara, când

feluritele păsări de zi grăbeau spre cuiburile lor, eșeau din sorburi păsările de noapte și țipetele lor tânguitoare și triste, imblânzite erau acuma, îmbucurate par'că de vraja primăverii care îndeamnă la viață, ademenite de tainicul fior al dragostei, chemau întunecatele îmaripate, iubirile lor nocturne.

Lui Mătasă îi erau dragi cântecile, dragi îi erau toate câte le lăsase Dumnezeu pe pământ, însă inima-i era mai aproape de feciorașul lui, îi asculta nedumeritele gânduri, și ochii lui îl sorbeau privindul dela peptul măsei, îl prindea în brațele lui vânjoase și și apropia buzele de gingașele lui buze, sărutându-l.

Își vedea omul cu dragoste de gospodărie. Bogat, tot nu era, dar lipsa o simțea mai puțin acuma. Că el nu-și împrăștiat rodul muncii și cu banul, dacă-l ei cu țărița, nici o nevoe nu-ți prinde.

Un început de avere era pentru dânsul darul dela cumătricie, și chibzuia Mătasă, că până'n toamnă, va aduna vre-o două sute de lei din fructul ei, și cu ce-a mai agonisi aiurea, să-și lărgească potecul lui de pământ.

Dimineața, când trecea cârdul de vite la pășune, îi da Joianei drumul, și cireada, mânăta de vâcar, veșnic cu harapiul în mână, tâlăzuindu-se pe șleau alb, se subția când intra în pădure și ajungând la pășătoarea din munte, albe și vinete puncte apăreau din depărtare, argintiu, ecoul talangelor pornea din înălțimi și văile înfiorate îl duceau, purtat de veșnica tresărire a apelor.

Odată cu ivirea celor dintâi raze aurii, ca înfiorată de apropierea nopții, cireada pornea înspre sat și satul răsuna de răgetul vitelor, care chemau la porți. Umezi de rouă, catifelății ochi

negri, străluceau de bucurie, când își vedeau stăpâni și luminoasele lor priviri vorbeau par'că.

Și ciudat, dela un timp, Mătasă băgă de seamă că Joiana lui tot mai puțin lapte da, până într-o zi nici un strop nu mai avea în uger. Vitelul îl împungea și nu-l răbda să se apropie. De mâncat, nu mânca nimica și odată cu geana de lumină începea să mugească de-ți îngrozea auzul, și grăbită, ca unul ce întârzie, o lua înaintea cirezii, pornind în munte.

Întrebă Mătasă pe vâcar, el însă nu știa nimica. Atunci se hotărî s'o ție acasă, dar Joiana sări gardul și ea mânăta de streche, fugi în pădure.

A doua zi, o legă cu o funie, însă ea se sbatu și rupând funia, fugi iarăși.

A treia zi o împiedecă, însă înfiorătorul ei mugeț își lua auzul și nu era nici un chip s'o liniștească nimeni.

Văzând omul nostru ce pacoste dăduse peste dânsul, o deslegă, lăsând-o în voia ei.

Tot satul știa de cele întâmplate. Bătrinele, spunea unele, că i-a luat cineva mana, că a trecut necuratul de trei ori pe sub pântecul ei, spunea altele: și încercară toate farmecile și vrăjile câte le știau, dar toate erau zadarnice, neputincioasă rămânea misterioasa artă, care nu putea deslega cele așa de tainic inodate...

Se gândi și omul nostru că poate era ceva adevărat din toate câte le auzise, dar gândurile acestea le alunga repede și în cele din urmă se hotărî să se iee pe urmele Joianei că din bătrini mai auzise și altele povestindu-se...

ciale existente. In acest caz, țin să cunoșc planul de muncă, întemeiat pe cercetări serioase, pe cunoașterea cât mai desăvârșită a condițiilor în care cooperația e chemată să ia ființa sau din ce cauze nu s'ar putea generaliza. Ori ce critică venită din aceasta parte, e salutată cu bucurie de mine.

Intru lămurirea chestiunii ce ne preocupă, să răspundem, deocamdată, la următoarele întrebări:

- 1) Care e situația de față a mișcării noastre cooperative (în Ardeal și Ungaria)?
- 2) Cum trebuie întreprinsă propaganda?
- 3) In ce mod ar putea progresa diferitele însoțiri la sate, — mai ales cele „de credit și economie”, — și, în ce legături pot intra aceste însoțiri cu celelalte instituțiuni financiare dela noi?

I.) Dacă băncile românești cu caracter comercial (pe acțiuni) se înmulțesc, an cu an, întărindu-se și câștigând încrederea atât a acționarilor cât și a depunătorilor, — „însoțirile”, băncile populare sătești sunt — încă în fașe, în prea modesta perioadă a începuturilor.

La sfârșitul anului trecut, (31 Dec. 1910) Românii din Ardeal și Ungaria dispuneau de 145 bănci comerciale, în care aveau:

a) Capital social	K. 26.013.600.—
b) Depuneri spre fruct.	„ 105.226.820.—
c) Fonduri de rezervă	„ 10.448.170.—

Acestea sunt principalele sume puse la dispoziția băncilor pentru afacerile lor, acordarea de împrumuturi.*)

Față de aceste cifre, cele 35 însoțiri de credit și economie, cu prea modeste capitaluri, care au procurat cifrele bilanțurilor lor în 1910, spre publicare, în A-

*) Din „Anuarul băncilor române pe 1912” am adunat totalul sumelor luate dela fiecare bilanț, ca să dau valorile de mai sus. Pe viitor ar fi nimerit, dacă „Anuarul” ar da un bilanț general rezumativ al băncilor noastre.

Era, în ziua aceea, o zi frumoasă și soarele înfloreau umbrarele; ea niște flori risipite de o mână darnică, așa păreau ochiurile de lumină, și nici un murmur nu trezea liniștea amiezii, dulcea și dumnezeiasca pace trăia în ceasul acela.

In staulul din poiană, vitele culcate, cu ochii întredeschiși, umbriți de lungile lor gene, rumegau, un scârțait, abea lămurindu-se.

Văcarul, după ce se întoarse de câteva ori, se așeză cu fața în sus, și adormi, la umbră, în coliba lui.

Mătasă veghea. Se uita la vita lui și i-se păru de mirare oarecum, că Joiana nu rumegă și ochii nu și-i umbrise de lungile ei gene, și încetșor, ca să nu dea de bănuț se ridică dela pământ, își aruncă ochii peste mulțimea de capete și abea atingând locul pe unde trecea, se strecură ușor, spre pădure. Apoi se opri odată, și uitându-se îndărăt, sigură că nimeni n'o vede, o luă la goană.

Mătasă era pe urmele ei.

Joiana se opri la marginea unei stânci și începu să ragă încet, chemând pe cineva par'că. Apoi, se urcă pe o lespede îngustă și așteptă.

Mătasă privea.

Din scorbura stâncii se ivi îndată capul unui șarpe, și trupul lui lung, dintr'o aruncare, fu pe marginea lepedei. Se încolăci de picioarele de dinapoi ale Joiane, și apropiindu'și gura de ugerul ei, i-l sugea cu lăcomie.

Joiana se bătea leneș cu coada pe spate și rumega liniștit.

Șarpele se descolățacia cu încetul, pânțele lui umflat, cădea de voe și după ce stoarse cel de pe urmă strop, rămase întins pe lespede, în bătaia soarelui, adormit. Vita se întoarse la ciurdă.

nuarul băncilor, indică neînsemnătatea mișcării cooperative. Apoi, trebuie să ținem seamă, că printre cele 35 însoțiri, sunt unele care nu fac parte din „societățile cooperative” propriu zis. Exemplu: „Solidaritatea”, trecută în Anuarul băncilor ca însoțire, e înființată de băncile cunoscute, — ca un organ de control al acestora.

Găsim, apoi, un alt șir întreg de firme ale diferitelor însoțiri, care au luat ființă de curând, și despre care, deci, nu putem spune nimic.

In prezent, creditul țărâniei este îndestulat, pe cât e cu putință, de băncile noastre comerciale. Sau, creditul micului țăran, — aceasta se știe îndeobște — are nevoie de izvoare speciale, dela care să se alimenteze, prin care să se procure ner-velor producțiunii agricole capital în condițiuni avantajoase și ca preț — dobânda — și ca termen de restituire, un termen mai lung, potrivit condițiilor vieții economice dela sate.

Organizarea rațională a creditului micilor plugari, urmează să se înfăptuiască și la noi, — și nu-și găsește o mai nimerită înfăptuire decât — prin înființarea băncilor populare, însoțirilor de credit și economie, bazate pe principiile raiffeisiane

Știu bine că acum majoritatea covârșitoare a clientelei — debitorii — băncilor noastre pe acțiuni, tot țărâniea o alcătuiește.

Dar aici vorbesc de micii plugari, — adică de acei săteni care nu pot străbate decât cu multă greutate, dacă străbat, până la sprijinul institutelor financiare existente.

Atât nevoia cât și condițiile de existență ale cooperației în viața economică a poporului românesc, există, fără îndoială.

Precum sistemul Raiffeisen al băncilor populare, întemeiate pe răspundere nelimitată a celor întovărășiți pe îngrădirea di-

videndului ce se acordă „părților sociale”, a prins rădăcini în alte părți, chiar la neamurile învecinate cu noi, chiar la acelea cu care trăim la olaltă pe pământul nostru, — nu înțelegem de ce nu ar putea fi adoptat și de țărâniea noastră?!

Ni-se va răspunde, de sigur, — cunosc aceste obiecțiuni, — că plugarul român e prea individualist sau că nu e în stare să pătrundă rostul unei instituțiuni așa de înalte. Mi-se va arăta, mai departe, că băncile raiffeisiane, pot fi o primejdie (vedeți situația din Bucovina!), pot duce spre dezastru, întreaga viață economică a țăranilor întovărășiți.

Plugarul român nu e mai individualist decât cel ungur, spre pildă, — care, și el, a adoptat sistemul băncilor raiffeisiane.

Să avem numai propovăduitori, care să-i talmăcească firea intimă și marea utilitate a instituției, — și fiți încredințați că săteanul nostru nu se înspăimântă de răspunderea solidară nelimitată, — baza sistemului Raiffeisen — căci ea slujește drept cheazășie puternică, la procurarea unui credit mai ieftin decât în timpul de față, când bietul sătean e izolat, e slab, neștiutor și deci mai lesne de exploatat.

Intru cât e vorba de situația vitregă, de criza băncilor sătești, din Bucovina, apoi ținem să arătăm numai că această criză nu a izbucnit din cauza lipsurilor sistemului Raiffeisen, pe care sistem, plugarii noștri din acel ținut l'au înțeles și l'au adoptat, ci din cauza lipsei de pregătire și scrupule, din cauza diletantismului cras a acelor care s'au agățat în fruntea „Centralei Însoțirilor române” din Cernăuți.

Această criză, pe care vrăjmașii cooperației, ne-o pun în față, pretutindeni, nu poate să întunece dreapta judecată.

Cine va fi mitropolit-primat al României? Sub acest titlu cetim în numărul 14—18 al „Reviștei Teologice”, redactată la Sibiu de distinsul nostru profesor de teologie Dr. Nicolae Balan, un articol cald, în care se face apel la frații noștri din Regat să depună cele mai mari silinți, ca viitorul mitropolit-primat al României să fie un om nou, în stare să regenereze viața bisericească din Regat, atât de sguduită prin scandalul bisericesc din anul acesta. In legătură cu acest articol, revista dlui Balan, reproduce un articol din „Neamul Românesc” al dlui Iorga, în care învățatul arhimandrit din București, părintele Iuliu Scriban, este declarat singurul merit să îndeplinească cu demnitate și înțelegere marea slujbă de mitropolit-primat.

Ședința Camerei. In ședința de azi a Camerei s'a continuat discuția bugetului ministerului de interne. A luat cuvântul Szmeccsányi György (partidul poporal) care a polemizat cu Hock János.

Îi răspunde în chestie personală, Heltai Ferencz și Farkas Pál.

Discuția se încheie și se procedează la votare. Bugetul este primit cu mare majoritate.

In ședința de mâine se va discuta bugetul de comerț.

Acum, aflase Mătasă ce-i întârcase Joiana.

Povesti cele văzute sătenilor și sătenii se minunară, și babele pricepură de ce nu foloseau vrăjile lor; cu șarpele nu poți lupta, ziceau ele.

Șarpele trebuia omorit. Un băetan, bun ochitor, îl pândi a doua zi, și un glonte îl nimeri drept în cap, lungul lui trup sbătându-se încă, de cel de pe urmă tremur de viață.

Ziua următoare, Joiana se duse, ca de obicei, la stâncă. Chemă întâi încet, pe urmă tot mai tare și răgetul ei ca un jalnic plâns străbate văile, însă cel dorit nu mai venea. Atunci se înalță pe stâncă și alipindu'și botul de gaura pe unde își arăta șarpele mai înainte capul, mirosi puternic. Chemă din nou, și așteptă o clipă. Apoi privi cercetător afundul gropii, însă nici o formă nu vedea și alipindu'și urechea, ascultă, însă nici un șgomot nu venea. Și deodată, apucată de furii, isbi cu coar-nele în gaură. Sfărîmături de pietri săriră, rostogolindu-se, un corn i-s rupse și atunci începu să lovească cu copita marginea găurii, și cel dorit nu mai venea. Un muget jalnic umplea văile, căți-se făcea milă, și vita se frământa sbătându-se, și cu un geamăt prelung în cele din urmă, căzu părăsită de puteri, rostogolindu-se în vale.

Pe Mătasă îl durea inima privind-o cum se chinuște, dar când văzu că se prăbușește în prăpastie, o lacrimă îi căzu din ochi, și ridicându'și privirile spre Cel de sus în care își puse omul nostru toată nădejdea, i-se ușură suferința și putu să rostească împăcat: Ale tale, dintru ale tale Doamne!

Răspunsul nostru.

Arad, 30 Noembrie.

Să urmărim nițel metodic, declarațiile dlui Goldiș numai de trei zile încoaci, în articolele pe cari le *iscălește*. În articolul întâi, nu vorbește de altceva decât de persoana d-sale, de felul său desinteresat de a fi, care nu a luat leafă nici dela „Tribuna” și nici dela „Românul” și ne somează astfel: „Are „Tribuna” cinstea să iee act de aceasta constatare și să tragă apoi consecvențele consequențe”.

La aceasta i-am răspuns a doua zi:

„Ne facem o datorie de onoare să-i răspundem dlui Goldiș și să tragem și consecvențele consecințe pe cari ni-le cere, dar întâi să binevoiască a răspunde la o întrebare mult mai veche, pe care i-o cerem noi de un an de zile.”

„Cine a scris articolul unghuresc din „Tribuna” la adresa lui Tisza despre care d. Vaida în boșura sa scrie etc.” Și adăugăm:

„Să mai punem odată la încercare valoarea vorbelor, ca să se vadă ce înseamnă ele în gura dlui Goldiș?”

Ce credeți că răspunde azi d. Goldiș?

„Nu pot lăsa, ca chestia principială să fie slăbită prin afaceri de ordin personal. Pentru mine nu persoana mea e lucrul de căpetenie, ci solidaritatea națională, reprezentată prin partidul național român unitar și încheat.”

Va să zică asupra chestiei pe care a ridicat-o însuș, trece singur mai departe. Rămâne deschisă deci chestia cu numărul unghuresc și rămâne și chestia diferitelor sale salare, căci acum astea — nu-l interesează, acum îl interesează chestia principială, solidaritatea națională, reprezentată prin partidul național.

Apoi iată facem declarația solemnă că primim platforma nouă, pe care trebuia să rămâie d-sa del început, nu să vie cu Tisza, Jeszenszky, Mangra și cu tot noroiul invectivelor și insultelor sale murdare, nu să aducă aici un organ de distrugere de oameni și instituții, spărgând și sfâșiind chiar prin aceasta pacea și solidaritatea în partid. Dar să le lăsăm toate acestea la o parte, și să-l prindem, cum s'ar zice în limbajul dela „Românul” de cuvânt, să-i mai punem odată la încercare valoarea vorbelor d-sale.

D-sa spune: „De ce „Tribuna” sparge partidul național român?”

„Tribuna” răspunde:

„Nu l'am spart eu și nici nu l'ar mai putea sparge nimeni, căci l'a spart d. Goldiș și consozii.”

Acum contraversa aceasta, va admite și d. Goldiș, rămâne indecisă între noi. Căci de un an de zile nu facem altceva decât îi arătăm cum a spart d-sa partidul, și, în Arad și în comitat, în afară de prietini d-sale cointeresați, părerea aceasta este aproape unanimă.

Domnia sa nu o admite. Bine, dacă noi ne vom certa însă la ziar pe aceasta temă până ce îl vom convinge pe d. Goldiș, răspoiul nu se va termina nici în veacul viitor. Căci dacă ni-a putut scoate tiszaiști

pe temeiul articolului unghuresc, scris de d-sa, înțelege oricine că ne poate scoate d. Goldiș, orice-i place.

Să lăsăm însă la o parte tot. D. Goldiș e de două zile elegic. Ne oferă persoana d-sale pe altarul păcii. Noi, îl rugăm, să nu oferă, ce nu poate da. Căci tocmai asta e ce compromite sinceritatea declarațiilor d-sale. Nu, nu-i cerem persoana sa, rămâie asta chestie de examen propriu al conștiinței d-sale. Noi nu îi o cerem, fiindcă nu-l ținem capabil de sacrificiul ăsta. Să nu pozeze deci, căci pozele nu mai prind. D'aceia, cu toată serioșitatea la chemările d-sale de două zile, facem următoarele solemne declarații:

1) Noi n'am spart solidaritatea și nu umblăm să formăm alt partid, cum insinuăm în mod temerar d. Goldiș în numărul de azi, ci am fost totdeauna și suntem credincioși programului și partidului nostru național, dovadă munca și sacrificiile noastre dinainte și dela izbucnirea conflictului încoaci, dând sprijinul nostru la adunările populare chiar și când acestea au fost prefăcute în prilejuri de calomnii și insulte, la adresa noastră:

2) N'am spart noi pacea și solidaritatea ci d. Goldiș și consozii, cari au voit să ne scoată din partidul părinților noștri și ni-au declarat de trădători, profitând de felonia trădătorului Vasile Mangra, pe cari noi l'am executat mai fără cruțare:

3) Vrem pacea și solidaritatea partidului național, dovadă că li-am oferit-o la Cluj și la toate ocaziile, li-o oferim și acum, pentru că scopul nostru este consolidarea și întărirea partidului și pentru acest scop, am mai spus-o odată, aducem și am fi adus dintru început, dacă ni-s'ar fi cerut, chiar și acele convingeri ale noastre, pe care domniile lor nu vor ori nu pot să le înțeleagă:

4) Ca să se înfăptuiască însă aceasta pace, trebuie să se facă un restitutie în integritate a stărilor dinainte de izbucnirea conflictului în partid, care are drept consecință mutarea „Românului” din Arad, și recunoașterea ziarului „Tribuna” în rând cu celelalte organe de ziar al partidului național, pe care l'a servit totdeauna cu credință, cu sacrificii de bani și de sânge și pentru care nu i-se cuvine stigmatizare ci recunoștința din partea fiecărui Român și mai ales din partea comitetului național, pe care l'a susținut și n'are dorință mai ferbinte decât să-l poată susține și de aici înainte în toate acțiunile sale pentru triumful cauzei românești.

5) Poate d. Goldiș să primească aceste condițiuni onorabile, drepte și binecuvântate, și poate aduce și domnia sa, nu persoana sa, ci ura sa, resentimentele sale, răsunările sale pe altarul acestei păci, care este pacea adevărată, fără nimicire de oameni și instituții, fără învinși și fără învingători, atunci pacea e făcută, în caz contrar vorbele d-sale rămân vorbe goale, simple apucături și fățarnicii cu cari ar vrea să-și poată justifica mai departe acțiunea nefastă începută într'un ceas nenorocit.

Acesta e cuvântul nostru la chemarea dlui Goldiș!

Volnicii administrative.

Cum se respectă pe Valea Crișului „ordonanța confidențială” a contelui Khuen-Héderváry.

Arad, 30 Noembrie.

Populația românească de pe Valea Crișului Alb a fost jignită brusc în sentimentele ei cele mai sfinte. Funcționarul administrativ, care ar avea menirea să-i respecte sentimentele și să se îngrijească de menținerea unor stări pașnice, a despărțit în mod volnic limita competenței sale oficiale, asumându-și rolul de apărător nechemat al statului.

Intr'un număr recent am anunțat că la porunca primpretorului din Borșșebis, un oarecare Bolyos, jandarmii au confiscat, în toiul petrecerii, tricolorul călușerilor dela Gurahonț. Faptul ni-a fost comunicat de un anonim, acum însă s'a confirmat prin chiar declarația primpretorului, declarație acordată unui ziar unghuresc din Arad. Căci iată ce a răspuns cel mai nou erou al ideii de stat, gazetarului care l'a făcut atent la faimoasa „ordonanță intimă” dată de primul ministru contele Khuen-Héderváry cu scop de a pune un capăt goanei nebunești după treicolorul nostru:

— N'am cunoștință să existe o ordonanță ministerială, care să oprească numai purtarea demonstrativă a însemnelor naționale. Părerea mea e că, de pildă, purtarea culorilor românești e absolut oprită. De altcum la Gurahonț era vădită intenția demonstrativă, pentru că jocurile se puteau juca și fără cocarde, iar cocardele puse au fost chiar de caracterul cocardelor, pe cari ei le întrebuintează cu ocazia demonstrațiilor politice. În genere suntem expuși la multe provocări din partea Românilor și nu suntem aplecați să tolerăm provocările acestea, ci, fără să ne speriem de protestările și amenințările lor lărmuitoare, ne facem datoria de a apăra națiunea maghiară (!) și unitatea statului.

Vedem că nebleznicul căpău al guvernului, pe lângă că se simte la culmea chemării săvârșind volnicia dela Gurahonț, mai are neobrăzarea să se și laude, răsfațându-se în rolul apărătorului de stat. Dar mai avem în această declarație și o desmințire a faimoasei „ordonanțe intime”, care pentru gornistii guvernului e încă și astăzi o piesă de forță în scopul de a asurzi străinătatea cu liberalismul actualului guvern ungar.

Infierăm noua ticăloșie administrativă și cerem deputaților noștri să interpeleze fără amânare pe contele Khuen-Héderváry, pentru ca să știm, dacă a mințit vajnicul Bolyos ori șeful guvernului și să mai știm dacă guvernul și-a pierdut orice autoritate chiar și în fața unor slujitori de-o categorie atât de inferioară cum e cea cărei aparține cerberul dela Borșșebis.

Pentru ca cetitorii noștri să-și facă o icoană fidelă despre cele întâmplare la Gurahonț, publicăm la vale un raport, pe care îl primim azi chiar dela comitetul organizator al petrecerii:

Gurahonț, 28 Noembrie.

La 26 Noembrie a avut loc un frumos concert în Gurahonț.

Abia la 4—5 ani odată ne mai putem și noi stringe rîndurile să facem câte o mișcare în vr'un scop cultural — precum era și acest de acum: înființarea unei biblioteci care după dorința noastră să fie o agentură a „Astreii” — pentru poporul nostru de aici atât de coplesit de elementele străine.

Putem înregistra cu plăcere că concertul a succedat pe deplin și că toate persoanele s'au achi-

tat de rolurile lor cu multă dibăcie, cu deosebire dsoarele Aurora Ilica, Cornelia Pantos și Octavia Serac, cărora pentru ostenelele lor (au venit din mari depărtări) le exprimăm și pe această cale sincera noastră mulțumită. Cântările executate de corul țăranilor noștri din Zeldișiu condus de vrednicul învățător Savu Dorea, și poezia „La Oglindă” declamată de dsoara Octavia Serac, în costumul său pitoresc de pe „Valea Crișului alb”, au fost toate excelent executate storcând laude și nesfârșite aplauze din partea publicului de față.

După concert a urmat dansul. Tineretul și dsoarele se înșiră ca frumoase mărgăritare în horă, sârbă, romană, ardeleană, ș. a. până în zori de zi.

Inregistrăm de altă parte cu mult regret și canele ce ni-le-a făcut cinstita administrație și de astă dată, și anume: Concesiune pentru această petrecere am primit dela protopretura noastră din Borosșebes, numai cu condițiunea însă ca venitul să se întrebuințeze pentru pruncii săraci din Gurahont jumătate, iar cealaltă jumătate pentru biserica din Bonțesti. Așa dară scop *impus din oficiu*. D. protopretore a trecut chiar și peste hotărârile ministrului de interne, care a îngăduit la timpul său înființarea „Astrei”. „De-aș avea putere — eu aș interzice-o!” a zis însă subalternul său. Poftim chip de administrație absolutistică! Slavă Ție Doamne! că acum are cine să se îngrijească de sfânta casa Ta și de săracii fiilor ei; dar de scop cultural, de bibliotecă ce lipsă?! Valahii n'au să se împărtășească d'al de aceste, ei pentru domni de la administrație sunt numai oi foarte bune de tuns și muls.

Ne-a trimis apoi d. protopretorele nostru un asistent din personalul cancelariei sale, — se înțelege că pe cheltuiala noastră. — Suntem conșiderați deci chiar anarhiști, căci altcum era de ajuns asistența notarului din loc și a sergentului de jandarmi, cari ne-au străjuit toată noaptea, cu toate că noi ne-am arătat atât de loiali încât am invitat și inteligența maghiară din loc. Acest asistent oficial Nigreisz — de sigur un șvab maghiarizat, — însoțit de sergentul de jandarmi, cu mare cinste patriotică s'au îmbrăcat de data asta.

La finea concertului, adică, s'au jucat frumoasele noastre jocuri naționale „Călușerul” și „Bătuta”, jucate de 9 flăcăi din Zeldișiu, conduși de vătaful lor, inv. Dorea de acolo. S'a sglâmboiat și a admirat mult acest joc și exmisul administrativ, dar la finea jocului — după o scurtă consfătuire confidentă cu notarul din loc — imediat a chemat pe sergentul de jandarmi și mergând în localul unde se desbrăcau flăcii, au confiscat toate cocardele, brinele și primele tricolore ce împodobeau costumurile de călușer. A trebuit să ne întrepunem ca să nu izbucnească indignarea țăranilor noștri în fața acestei inzulte aduse lor.

Mântuirea patriei și de acest pericol se poate mulțumi cu drept cuvânt dlui notar Árcosy Áurél, al cărui părinte pe vremuri era mare român, ba chiar fise consistorial. Dar fiul? Cel mai aprig persecutor al neamului său. (Vom mai reveni.) Pofteste numai dle notar — când va fi să fie pe valea Zeldișului după voturile noastre.

Pentru ca cinstitei noastre administrații să i-se taie pofa de aș bate joc de bunele și laudabilele noastre porniri, s'au și luat măsurile pentru a se face împotriva dlor arătarea cuvenită către minister.

Afară de aceste scârbe și neplăceri ne-au mai lărgit calea către un deficit material și moral încă și faptul că foarte puțini oaspeți dintre ai noștri de prin jur — de cari țineam mult seama — nu ne-au onorat cu prezența lor. Din Buteni au participat d. administrator protopopesc Iuliu Bodea cu stim. familie și d. Dr. Cornel Albu; din Almaș d. Aurel Novac cu st. familie. Din Brad și din Halmagiu nimenea, din jur cinci preoți și un singur învățător — afară de diletanți. — și în fine cărturăria din localitate care însă e

foarte puțină. Dacă nu ne părtineau străinii, cari de astă dată nu s'au arătat geloși față de noi, doar nici n'am fi putut infirpa nimic.

Nu vom trece deci așa de ușor peste marinimozitatea unui străin, anume Blauer din direcțiunea fabricii de ciment din localitate. Dsa ne-a dat gratis lumină electrică și aceasta cu mare jertfă, căci tocmă în aceste timp mașina conducătoare s'a fost stricat. Dsa a pus 40 de oameni cari au întors noaptea întreagă la motorul electric pe spesele sale proprii. Ne-a mai dat încă și alt sprijin, pe care la dorința dsale dictată de modestie nu-l amintim. Il rugăm însă pe domnul Blauer să primească mulțumita noastră cea mai sinceră.

Iar răceala și desinteresarea din partea fiilor neamului nostru celui mult pătimitor, ne face a crede că și nouă, cestor de pe „valea Crișului alb”, pe lângă că nu suntem pe deplin compacti și solidari dar ne mai lipsește multă energie și iubire de neam.

Nu ne vom descuraja deci nici de data aceasta, ei în speranță că în viitor ne vom mai desface de unele slăbiciuni — ne vor întâri cu cursul lor, ne înrolăm la nouă probe de viață.

Comitetul aranjator.

Scrisori din București.

Bătăioșii de Valahi. — Știri din sursă maghiară. — Tăcere semnificativă. — Deschiderea corpurilor legiuitoare.

București, 15 Noemvre.

Birourile telegrafice ungurești, cu toate lecțiile primite, nu s'au desbrătat de obiceiul de a lansa cele mai neadevărate știri despre Români. Multă vreme ele găsiseră un deuseu pentru plasarea tuturor bazaconiilor chiar la ziarele din București. Știri despre pretinse revoluțiuni, istorii ce nu existau decât în creerul înfierbântat al cutărui scrib de senzații, se transmiteau la București, unde erau crezute pe cuvânt.

În timpul din urmă vigilanța ziarelor de informații de aici a făcut însă pe corespondenții unguri să renunțe la știrile lor mincinoase cu privire la Români din Ungaria. Totuși din când în când își mai încearcă norocul. Astfel astăzi cetim într'un ziar următoarea telegramă din Budapesta:

„Biroul Agenției telegrafice ungare comunică următoarea știre din Deva:

„În zilele de 12 și 13 cor. țăranii români din comuna Sântandreaș, au pătruns înarmați cu topoare în localul școlii statului, unde au distrus totul.

„Țăranii români vor să împiedece astfel ca copiii români să fie trimiși la școala statului. O parte din populație ar fi vrut să și trimeată copiii la școală, dar s'au temut că-i expun furiei agitatorilor.

Se crede că afacerea nu va rămâne fără urmări serioase.

Autoritățile primesc încontinuu scrisori de amenințare în care se spune că liniștea nu se va restabili la Sântandreaș, până când nu se va închide școala și nu se vor înceta procesele contra „agitatorilor”.

Agencia cere deschiderea unei anchete și trimiterea unui puternic detașament de jandarmi la Sântandreaș.

Minciuna însă n'a prins. Căci ziarul căruia i-s'a trimis această știre, adăogă că ea este din sursă maghiară și că deci nu i-se poate da nici o crezare. Astfel a fost demascată, chiar printr'o știre a lor, procedura birourilor ungurești, cari pot fi sigure că informațiunile date de ele sunt de acum înainte controlate și că pentru România ele nu mai au nici o valoare.

Și ca și știrile mincinoase ale birourilor ungurești, nu mai au crezare nici știrile lansate de anumiți Români, cari, grupați în jurul unui ziar oarecare, au constituit un identic birou de informațiuni mincinoase.

Apele turburate de noroiul aruncat în chip inconștient s'au limpezit. Și probabil domni, cari își aveau agențiile în toate unghiurile vor fi văzând cu durere cum minciuna astăzi nu li-se mai crede. Cum chiar ziarele, cari le publicau odată cu plăcere infamitățile agenților, azi nu mai amintesc nimica de tradare, acest făt merit a compromite pe respectabilii lui părinți.

Și, ce este mai dureros, este că cei cari au luptat pentru răspândirea acestei legende, au făcut să intre în sufletele Românilor de aici convingerea că acelaș politicianism s'a incubat și în Ardeal. Că și acolo lumea se joacă cu vorbele mari, că nu se mai pune nici un preț pe valoarea cuvintelor. Și aici este răul, ale cărui urmări le trag acum tocmă autorii uritei povești..

Iată de pildă ultimele discursuri ale deputaților români în camera ungară. Ziarele de aici au publicat scurte rezumate despre ele, evitând a le comenta. De ce? Pentru că chiar acei oratori au căutat să acrediteze în opinia publică de aici lucruri, cari n'au existat.

Altădată discursurile lor erau comentate. Li-se publicau fotografiile, se arăta îndreptățirea motivelor invocate de ei. Azi o tăcere adâncă se face în jurul lor, o tăcere, din care ei ar trebui să tragă concluzii pentru viitor, o tăcere, din care trebuie să înțelegem că, grație odiosului procedeu, grație ușurinței cu care au aruncat neadevărul, azi lumea românească nu mai se însufletește ca în trecut de cuvântul lor.

Semnele sunt într'adevăr demne de îngrijorare. În luptele noastre aveam un puternic sprijin moral: Dragostea și încrederea fraților din regat. Și astăzi începem să nu le mai avem ca mai înainte. Iar de vină sunt aceia, cari n'au știut să rămână la înălțime, la care opinia publică din țară se obișnuise să-i vadă.

Prin mesajul regal, s'au deschis astăzi Corpurile legiuitoare. Acum începe pentru București adevărata viață, de agitație politică, de sbucium și de acțiune. Figurile marcante ale tuturor partidelor se întorc în capitală în vederea luptei ce se va da. Se pun la cale planuri, se țin consfătuiri se fac declarații cu privire la diferite atitudini.

E o viață întreagă care izbucnește ca prin farmec, care captivează pe cei mai mulți, care face ca atențiunea tuturor să se îndrepteze asupra celor ce i-au parte activă la această viață. Sosesc șefii din străinătate, deputații și senatorii din provincie. Figuri ce și fac apariția numai în timpul sesiunii parlamentare, își ocupă obișnuitul loc la Capșa. Sau se preumblă cu aer triumfător pe Calea Victoriei, privind par'că de sus pe muritorii de rind, cari, în schimbul votului, abia de îndrănesc să-i ceară o mică intervenție.

Sosesc toți. Și la Capșa e viață, e discuție aprinsă. Unii, deși nici nu s'a deschis bine parlamentul, vorbesc de succese parlamentare, alții afirmă sigura cădere a guvernului. Se descoperă acte dintre culisele politice, din cari gazetașul își alege ciciace-i convine. Cunoscutele clișee încep să apară în coloanele ziarelor: „Se afirmă cu siguranță că demisia dlui X din postul ce'l ocupă e fapt împlinit” — „Credem a ști că întoarcerea dlui Y va avea urmări incalculabile pentru...” Și așa mai departe.

Nu este mai puțin adevărat că de data aceasta lumea privește cu mai mult interes la activitatea reprezentanților din sfatul țării. Imprejurările prin cari trece țara și poporul nostru, turburările cari amenință în vecini, provocările ce le-am văzut la unii dintre aceștia, toate toate au făcut ca lumea să se gândească serios la siguranța țării.

Este deci explicabilă nerăbdarea cu care a fost

Paltoane dela 34 cor. în sus.

Calitate bună. — Croială perfectă. — Prețuri fixe. — Pretenții exagerate exchise.

KATZ și MENDEL, Kolozsvár, Mátyás király-tér 10. sz.

asteptat Mesajul regal, care a produs o bună impresie. Este explicabil interesul, cu care se aşteaptă lucrările corporilor legiuitoare. Sunt încă atâtea de făcut pentru întărirea acestui neam şi pentru asigurarea lui din partea ori cărui atac. Şi toţi aşteaptă să vadă ce şi cum se va face spre a se asigura siguranţa în toate privinţele.

Correspondent.

Un război evitat.

— Relaţiile anglo-germane. —

De mult în politica externă, evenimente cari să arunce valuri atât de agitate, nu s'au petrecut ca în decursul acestei săptămâni. Abia acum, după aproape o jumătate de an, a aflat lumea că conflictul marocan ajunsese într'un moment să conflagreze întreaga Europă, ba chiar şi pe celelalte continente. Într'un discurs senzaţional pe care l'a rostit în camera comunelor din Londra ministrul de externe Grey a istorisit anume toate fazele acestui conflict, arătând cum în clipa când Germania îşi trimise vasul său de război la portul Agadir, Anglia era hotărâtă definitiv pentru o intervenţie războinică în favoarea aliatei sale Franţa. Numai graţie întâmplării a fost evitat războiul, care plana nebănuit asupra paşnicei civilizaţii a veacului nostru.

Pentru ca cetitorii noştri să se poată orienta deplin asupra epilogului senzaţional al chestiunii marocane, publicăm la vale atât discursul ministrului Grey, cât şi depeşile cari reoglinesc efectul general ce l'a avut în politica externă, rezervându-ne a reveni în caz de necesitate cu un articol mai larg:

D. Grey, ministrul de externe, declară că chestiunea marocană este atât de serioasă şi delicată, încât ar fi greu a o amesteca cu alte chestii. Ministrul declară că d. Kiderlen Waechter, a făcut declaraţiuni largi dar necomplete, cu privire la ceea ce s'a discutat între ambasadorul Germaniei şi dânsul. Este într'u câtuş de obiceiu diplomatice, a zis d. Grey de a publica dări de seamă asupra unor convorbiri diplomatice, fără a se consulta partea cealaltă. În cazul de faţă însă, nu ştiam nimic din declaraţiunile ce le va face d. Kiderlen Waechter, până ce am cetit darea de seamă tipărită. Cred că exigenţele situaţiunii au împiedecat să fiu consultat. Nu mă plâng de aceasta dar trebuie să pun adunarea în curent de cum stă situaţiunea, mai ales că prima comunicare a ambasadorului german din Iulie trecut, a fost însoţită de explicaţii demonstrând că guvernul german privea restabilirea statului quo în Maroc ca dubios dacă nu imposibil şi că ceea ce urmărea atunci era o soluţiune definitivă a chestiunii Marocului între Germania, Franţa şi Spania.

În ziua de 3 Noembrie am încunostinţat pe ambasadorul german că situaţiunea creată prin trimiterea la Agadir a vasului „Panther” trebuia discutată în sinul cabinetului din cauza importanţei faptului. La 4 Noembrie am încunostinţat pe ambasador că trebuia să luăm în considerare obligaţiunile noastre convenţionale faţă de Franţa şi propriile noastre interese în Maroc, căci desfăşurarea evenimentelor ar putea să vizeze interesele engleze în mod mai direct decât până aci. Nu am putea recunoaşte noi aranjamente încheiate în afară de noi. Am dat să se înţeleagă că această părere era a guvernului. A urmat apoi o perioadă de linişte şi nu am primit nici o indicaţiune din partea guvernului german despre tendinţele sau dorinţele

sale şi nici lămuriri cu privire la ce înţelegea dânsul prin definitivă tranşare a problemei marocane. Ştirile ce le-am cules din altă sorginte ne-au inspirat teama că această soluţiune ar putea fi împărţirea Marocului fără ca noi să fim consultaţi.

În ziua de 12 Iulie, d. Kiderlen-Waechter răspunzând unei întrebări a ambasadorului englez la Berlin l'a încunostinţat că n'a existat niciodată gândul tranşării chestiunii marocane discutând-o numai între Germania, Franţa şi Spania. Exceptând acest comunicat negativ n'am mai primit din partea Germaniei vre-o informaţiune ulterioară. Ceva mai târziu ziarele au anunţat că Germania a ridicat cutare şi cutre cereri cu privire la Congo la care Franţa nu ar putea consimţi. În ziua de 27 Iulie, zice d. Grey, am spus contelei Metternich, ambasadorul Germaniei, că tăcerea noastră nu trebuia interpretată ca şi cum ne-am desinteresat de chestiunea Marocului.

D. Grey a cerut apoi desluşiri dlui Metternich cu privire la intenţiunile Germaniei la Agadir, ambasadorul german n'a putut însă da aceste lămuriri. În aceeaşi zi d. Lloyd George a conferit cu d. Asquit şi cu d. Grey cu privire la discursul ce avea să-l ţină în aceeaşi seară. Declaraţiunile mele, făcute dlui Metternich, a zis d. Grey, erau de natură a provoca tratative diplomatice; discursul dlui Lloyd George nu conţinea ameninţări dar textul discursului s'a uitat iar legendele s'au format. D. Metternich a informat pe ministrul de externe la 24 Iulie că intenţiunile Germaniei trimiţând vasul „Panther” la Agadir nu erau de fel schimbate. Germania nu s'a gândit nici când la crearea unei situaţiuni navale la Agadir. Ambasadorul german a rugat pe d. Grey să nu facă însă nici o declaraţiune publică cu privire la această conversaţiune.

La 25 Iulie, d. Metternich a informat pe d. Grey că comunicarea făcută la 24 Iulie trebuia socotită ca secretă şi că din cauza discursului rostit de d. Lloyd George, Germania nu putea consimţi ca aceste declaraţiuni să fie aduse la cunostinţa parlamentului. La 27 Iulie d. Metternich a făcut o comunicare dlui Grey cu privire la intenţiunile Germaniei animate de un spirit amical faţă de Franţa şi Anglia. D. Grey a exprimat speranţa că această comunicare ar putea sluji ca bază de plecare şi a opinat că nu ar fi necesar a se reveni asupra unor lucruri cari n'ar putea decât să provoace incriminări reciproce. D. Grey a zis apoi: relaţiunile noastre de prietenie şi ori ce sprijin acordat Franţei sau Rusiei trebuie să depindă de asentimentul parlamentului dar guvernul nu ar sprijini nici o acţiune provocatoare contra Germaniei. O naţiune cum e Germania, având cea mai mare armată din lume şi o marină în continuă creştere, trebuie să facă tot ce-i stă în putinţă de a împiedeca aprehensiuni naţionale. Singura dorinţă a Angliei este de a trăi cu Germania în termenii egalităţii. Ministrul a adăugat că personal părerea sa este că cea mai înţeleaptă politică pentru Anglia este de a întinde cât mai puţin imperiul şi mai ales în Africa. Este cu neputinţă să zorim peste cale îmbunătăţirea relaţiunilor noastre cu Germania dar dacă interpretăm în mod corect tonul şi spiritul ce se degajază din discursul cancelarului german d. Bethmann Hollweg, vom răspunde în mod franc următoarele:

Au fost oameni cari aveau o bucurie peste margine de a sugera că eram gata de război şi cu cât ne apropiam de război cu atât se părea că era mai mare bucuria lor.

Ne-ar fi cu neputinţă, a zis d. Grey, să avem o politică de izolare splendidă căci aceasta ne-ar sili să construim noi vase de război luând de bază nu flota renumită a celor două mari puteri maritime dar flotele naţiunilor unite din Europă.

D. Grey a spus apoi că dat fiind că acum nu e nici o perspectivă de război, speră că discursul său va avea o influenţă liniştitoare şi va calma pe cei ce erau alarmaţi. Articolele secrete ale convenţiunii anglo-franceze au fost publicate iar alte tratate secrete n'au fost.

Prietenia noastră cu Franţa este o garanţie că nici noi, nici dânsa, nu vom avea o politică provocătoare contra Germaniei.

Discursul dlui Grey a făcut cea mai bună im-

presie asupra uturilor partidelor politice. Au mai vorbit în şedinţa de Luni şi cele următoare primul ministru Asquit, şeful unioniştilor Law şi şeful partidului muncitorilor Macdonald, subliniind cu toţii declaraţiunile principiare ale lui Grey.

Atitudinea presei.

Ziarul liberal „Morning Leader” arată că din discursul ministrului de externe reese în mod clar că politica lui Edward Grey nu se interesează decât Franţa ocupă Marocul, Italia Tripolisul şi Rusia provinciile persane, dar nu poate susţine când Germania ridică pretenţiuni pentru un port însemnat la coasta Africii.

Aceasta nu va folosi cătuşi de puţin pentru menţinerea păcii.

„Daily News” atacă pe Sir Edward Grey şi crede că lipsa de temperament a slăbit mult influenţa discursului său. Germania poate fi sigură însă că, cuvintele amicale rostite de Sir Edward Grey faţă de Germania, au o importanţă mai mare ca atunci când ar fi venit din partea vre-unui alt bărbat de stat.

„Daily News” sabileşte în acelaşi timp că s'a renunţat pur şi simplu la versiunea destinată a motiva discursul ministrului Lloyd George după care acest discurs ar fi fost rostit în urma faptului că o telegramă a oficiului de externe englez adresată la Berlin a rămas fără răspuns. Aceasta versiune este inventată. Se stabileşte că Grey a făcut cereri exorbitante şi că discursul ministrului Lloyd George a fost bazat pe date false.

Comentariile presei germane.

Declaraţiunile făcute de Sir Edward Grey au în general o primire favorabilă în presa germană. Multe părţi din discursul ministrului de externe sunt primite însă cu oarecare îngrijorare. Aşa de exemplu „Berliner Tageblatt” scrie:

„Guvernul britanic deşi îşi întinde scutul şi grija peste toată Africa, deşi neagă că Franţa nu a avut să accepte schimbul de teritorii propus de guvernul german şi deci o cedare netocmită, ridică totuşi pretenţii exagerate. Sir Edward Grey şi-a încheiat discursul de cri cu un apel prevăzător către Anglia. Anglia se pune pe treapta unui conducător al lumii. Germania ar fi perfect mulţumită să nu fie aşa, dar un drept de veto nerărginit nu corespunde timpurilor actuale.”

„Börsen Courier” constată că discursul lui Edward Grey nu este merit a mări speranţele pentru îmbunătăţirea raporturilor.

„Vorwaerts” arată importanţa discursului împăciunitor al ministrului de externe englez care constituie o manifestaţie a guvernului englez pentru îmbunătăţirea raporturilor anglo-germane.

Celelalte ziare înregistrează discursul fără comentarii.

Un acord colonial anglo-german.

Se anunţă din Berlin. În cercurile bine informate se susţine că, cancelarul Bethmann Hollweg şi ministrul de externe Kiderlen Waechter vor mai avea odată prilej înaintea închiderii Reichstagului să precizeze atitudinea guvernului german faţă de evenimentele din ultimul timp şi să aducă în discuţie discursul lui Grey.

Se afirmă apoi că ministrul de război al Angliei care este persoana grata a împăratului Wilhelm va fi invitat de Crăciun la Berlin şi că va intra cu acest prilej în legătură cu factorii conducători în vederea unui acord colonial anglo-german.

Ce spune presa franceză.

Ziarele parisiene au apărut cu mari întârzieri, pentru că toate au voit să aibă în întregime discursul lui Grey.

Impresia făcută de declaraţiunile ministrului de externe englez este favorabilă şi liniştitoare.

FABRICA DE SPALAT CU ABURI

„KRISTALY”

Gőzmosógyár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Văpsire de haine. Curăţare chimică.

Spălare cu aburi.

La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimite franco.

Ziarul „Matin” enumără acțiunile vapoarelor germane și spune că Agadirul a trebuit să tolereze timp de 151 de zile pavilionul german. Ziarul „Matin” enumără caracterul pacific al discursului lui Grey și spune că pacea depinde numai de Germania. Dacă Germania nu are intențiuni agresive, alarma de război din Europa va fi înăbușită până într-un an sau doi.

„Barosul” d-lui Suciu.

În discuția de „idei” care a bântuit de un an de zile în coloanele organului autorizat a intervenit acum un argument nou, un argument hotărâtor: *barosul*. Onorificul argument este pus la contribuție de un membru al comitetului național, un fost deputat, distinsul domn Dr. Ioan Suciu.

Acest argument nu e nou pentru d. Suciu, prin urmare nu e nou nici pentru noi. De douăzeci și cinci de ani de când e d. Suciu în Arad tot cu el operează.

— *De mine nu culează să scrie nimeni nimic, că dau cu barosul*, aceasta a fost și este spirituala maximă caracteristică a frunțașului nostru, în toamele căreia și-a făcut totdeauna mendrele în comitetul național, Arad și jur și, suntem siguri, tot în toamele acestei maxime a făcut să apară în ziarul autorizat, din al cărui comitet de redacție face parte și dsa, toate informațiile murdare la adresa tuturor cari n'au crezut de cuviință să se solidarizeze cu elica din care face el parte. În toamele acestei maxime a fost făcut d. Dr. N. Oncu „ramolit național, care nu se mai retrage în pensia nemeritată”, în toamele ei a fost tratat părintele Ciorogariu cu *epitetele cele mai josnice și atacat în cinstea lui de preot*, în toamele ei a fost făcut d. Bocu *falsificator de poliți*, iar când s'a adresat tribunalului d. Suciu s'a ascuns la spatele unui om de paie, în toamele ei n'a fost crutată *nici chiar familia dlui Bocu* — cetitorii cunosc cazul când socerul dlui Bocu a fost terfelit în „Românul”. D. Suciu a stat totdeauna la spatele „Românului” și a zis: *Scrieți, aici sunt eu cu barosul!*

Iată că apare însă și la noi o notiță, la poșta redacției, de înțeles mai mult glumeț: Cică d. Suciu n'ar mai avea cancelarie de avocat și s'ar fi făcut... rentier. Un lucru cunoscut de altfel de întreaga lume din Arad, căci este știut că d. Suciu face de o vreme încoace numai politică și... ziaristică.

Îl știam majordom, inspector, ori Dumnezeu știe ce la tipografia „Concordia”, într-o vreme se răspândise chiar svonul că pleacă la Budapesta, ca organizator al partidului.

Credeți că d. Suciu s'a desmințit? Nu, căci zice în „Românul” de astăzi într-o somare adresată, închipuiți-vă, unui om bătrîn ca d. Dr. N. Oncu, că dacă nu-i vom da reparație în trei numere consecutive:

„După trecerea alor 48 de ore fără rezultat mulțumitor va face așa cum va afla de cuviință” și că „va ridica barosul întru apărare legitimă”.

Ei bine, d. Nic. Oncu nu are nici o legătură cu scrisul redacției noastre în chestia aceasta, fi facem deci cunoscut dlui Suciu că nu-l vom lăsa să aștepte trecerea alor 48 de ore, pentru că îi declarăm de pe acum:

— *Amenințările sale nebune nu ne înspăimântă nici o clipă și suntem hotărâți să punem capăt încercărilor de terorizare.*

Noi nu suntem nici bătrîni de 70 de ani, nu suntem nici preoți cărora chemarea sfântă de apostoli ai păcii să le lege mâinile. Dar nu suntem nici femei, nici copii nevrăstnici.

Poftească deci, d. Suciu cu *barosul!* Noi îl așteptăm.

Altfel, fiind chestie de „pâne” noi nu vrem să luăm „pâna” nimănui și dacă d. Suciu spune că nu și-a dizolvat cancelaria, luăm notă și vestim că cancelaria dsale există.

Redacția „Tribuna”.

Răvaș din Beiuș.

Conferința II și a III-a a despărțământului Astrei. — Alegerile congrsuale.

Beiuș, 28 Noemvrie.

Conferențele la oraș ale despărțământului „Astrei” se continuă în condiții foarte bune. Publicul ia parte în număr neobicinuit de mare, iar conferențiarul se înmulțese.

La 19 Noemvrie a vorbit dl profesor Victor Borlan despre „Teoria evoluțiunii” insistând mai ales asupra Darwinismului. Deși tema a fost de un conținut abstract, totuși din partea publicului asistent a fost ascultată cu mult interes.

În 26 Noemvrie conferința publică s'a deschis prin poezia „Mama” de Maria Cioban, declamată foarte bine de d-șoara Iuliana Țiț, care a fost aplaudată.

A urmat dl Dr. Ioan Comșa, medic în Sâmbătașag vorbind despre „Ochiul normal și anume liniile ochiului”.

Începe prin a spune, că dintre toate organele ochiul este partea cea mai defectoasă. Fixând această idee arată anomalii nenumărate ale ochiului. Termină propunând, că dacă e vorba de educarea țăranilor la noi în Bihor, să ne îndreptăm privirea asupra celui mai dezvoltat simț al lor, care este *auzul*. Răspândind *muzica*, înființând coruri de cântări bisericești și lumești, țăranul ajunge la o cale de progres, care va aduce roade și în alte direcțiuni.

Conferința a fost de un conținut foarte instructiv, predată într-o formă ușoară, ici-colo presărată cu epizoade hazlii și experimentări bogate.

Îi suntem mulțumitori dlui Comșa, că deși locuind departe de Beiuș a grăbit să și dea concursul binevoitor la șezătoarea de ierf.

Dni Ioan Bușța și Francisc Hubic, profesori, dl Al. Chira, inv., foști și actuali conducători de cor au avut amabilitatea a ne executa la vioară un terțet din muzica clasică. La insistența publicului însă au trebuit să mai execute și alte bucăți.

Ne bucurăm că acești trei violiniști ai noștri, lăsând la o parte ocupațiunile lor zilnice, împlinesc o dorință plăcută a publicului din Beiuș, dându și concursul artistic la îndrumările noastre culturale.

În sfârșit dl președinte, Gavril Cosma, multămește debutanților și publicului pentru interesul manifestat față de activitatea Despărțământului. Anunță, că viitoare conferințe se vor ține numai tot la două săptămâni, având în timpul liber să prelegem la sate.

În 10 Decembrie va vorbi dl Traian Pinteru cand. de adv. despre „Poesia românească”.

Pe când aceste șire vor apare, scrutinul pentru alegerea de membrii congrsuali din districtul Orășii-mari, va fi încheiat și se va ști cine a întrunit majoritatea voturilor atât din partea clerului cât și din a mirenilor.

Alegerile n'au decurs de fel normal. S'a dat luptă violentă, s'au comis greșeli de tactică, abuz de afaceri și terorizări nedemne și neadmise în constituția noastră bisericească. Față de vechii candidați, cari au reprezentat interesele bisericii și ale școalei cu cinste, s'au ivit candidați noi, unii cari n'au la arhivul lor absolut nici o faptă mai remarcabilă prin care să fie justificată recomandarea de candidat congrsuale.

Iată, în cercul Vășcăului, față de dl Dr. Gavril Ardelean, mai în urmă protopretorele Vășcăului Desideriu Tempeleanu. Cine cunoaște trecutul dlui Dr. Cosma, interesul viu ce'l poartă așezămintelor noastre bisericești și școlare, va fi cuprins de o revoltă adâncă, când față de acest fiu credincios al bisericii se dau porunci peste porunci, ca să fie trîntit.

Tot așa s'a dus lupta și față de dl Dr. Ioan Papp, în cercul Beiușului, bărbat cunoscut pentru înaltele sale sentimente naționale și creștinești.

Dl administrator protopopesc Dr. Victor Fildan a aflat de cuviință să trimită învățătorilor, următorul ordin ce'l publicăm la vale întocmai:

Nr.-ul 364/1911.

Număr intim!

On. Domnule!

În interesul binepriceput al On. d-tale (adecă nu în al școalei și al bisericii N. Cor.) în conglăsurire cu toți factorii (cari factori? N. C.) Ti-se impune (Așa!)

a conlucra cu succes necondiționat (adecă cu toate mijloacele permise și nepermise! N. Cor.) la alegerea sigură (!) în congres pe 1911—1914, a lui Dr. Nicolae Regman, secretar consistorial, Oradea-mare, câștigând pentru dânsul toate voturile îndreptățite din parohie (irelevant de vor fi la alegere ori nu. N. Cor.) chiar spre a deveni ales față de cutari (uf!) cari nu sunt în imediata cunoștință a stării noastre școlare și cărora nu le este de soarta învățătorimeii așa strîns legată pozițiunea socială și oficială ce'l poartă.

Sunt sigur în prestațiunile on. d-tale oficioase (cari prestațiuni d-le administrator? N. C.).

Vei primi sarcina de notar, făcându'l (!) cunoscut pe dl Dr. Nicolae Regman alegătorilor în special bărbaților de incredere.

Beiuș, la 11 Noemvrie 1911

Dr. V. Fildan, m. p. adm. pprec.

După cum vedeți Onorați cetitori, asta înșă e anul care își face datoria oficioasă — constituțios, de aceia să strigăm: Să trăiască administratorul protopopesc, dl Dr. Victor Fildan! Slugă bună și credincioasă peste puține ai fost pus peste multe vei fi pus.

Dl protopop al Vășcăului la aceste alegeri a fost foarte îngăduitor față de preoțimea subalternă, a vorbit cu mult mai domol. Cu datul de 10/22 Noemvrie 1911 a trimis preoților următorul aviz:

Mult Onorate Dle!

Deoarece numai la insistența On. noastre preoțimi din tract m'am hotărît să primesc candidatura pentru mandatul la congres — pentru a nu fi dezavuat tocmai de aceia cari m'au candidat — aștept dela P. D.-Ta ca la alegerea dela 17/30 Noemvrie să iai parte necondiționat”.

Adrian P. Deseanu.

Scurt, dar ca să înțelegi!
Apoi ne jucăm noi pe aici de-a constituția bisericească.

Neonorocită țară a lui Mangra!

Cor.

Răvaș din Săliște.

Acum cu începerea postului nașterii Domnului și cu apropierea iernei se observă o mișcare mai vie între intelectualii cari compun desp. V. Săliște al Asociațiunii pentru cultura și literatura poporului român.

Frumosul și avântatul apel al comitetului despărțământului adresat la toate agenturile din despărțământ îndeamnă din nou la muncă culturală pe toți iubitorii de cultură românească. Se vor ținea prelegeri populare în toate satele marginase, constituite în agenturi și poporul inteligent al acestui despărțământ va alerga să și potolească setea de lumină. Tânărul protopop al Săliștei se va cobori — ca întotdeauna — și în acest an aproape în toate satele; va sfătui, va învăța, va predica, va prelege. Nu că doar satele nu și-ar avea oamenii lor destoinici și cu dor de a cultiva poporul, ei neastămpărul în bine al acestui slujitor al bisericii îl poartă mereu prin sate și îl coboară la poporul setos de cultivare.

Săliștenii, ca întotdeauna, nu se lasă întrecuți de alte centre culturale. La instituțiile de până aci adangă o „casă națională” frumoasă, așezată în parcul drăgălaș din fața pietii. Dl Hențiu poate zice „Acum slobozește pe robul tău stăpâne”, — când privește casa asta măreață, zidită din dărnicia „Casei de păstrare”, când s'au ivit trebuințe culturale. Măne, poimăne toate reuniunile și societățile culturale ale Săliștei își vor da aici întrecerile obișnuite. Intelectuali și popor se simt înălțați, când văd progresul cultural din „margină”.

Un svon răspândit zilele trecute a făcut să se vorbească mult de muncitorul tainic al acestui ținut, de primpretorul cercului Săliște. Era vorba că ne va părăsi, chemat airea să lucreze. E cunoscut în cercuri largi acest suflet înțelegător pentru trebuințele culturale și economice ale poporului și ar cauza regrete unanime depărtarea lui.

Durere, valorile disecției dintre „frunțași” și „ținerii oțăliți” au ajuns și pe aici. O, de-ar rămânea neînțelegerea numai la discuții principiale și să nu se caute în vocabulare cuvinte, cari pe aici nu se folosesc niciodată. Articollii părintelui Ciorogariu au schimbat multe inimi și au făcut la-

mină. Căci — de ce să ascundem — toți eram puși pe gânduri la acuzele aduse „Tribunei”. Nu mai trebuie să amintesc „Insemnările” lui Goga, cari au fost la noi primite cu simpatia, cu care s'au cetit pentru întâia oară, când au fost publicate. De altfel noi am stat cam departe de cearta, care ne-a adus multă desamăgire. Noi dorim să se facă pace.

Și oare de ce să nu se poată? Lumină s'a făcut, „Tribuna” nu e „trădătoare”, s'a dovedit că e o instituție, care nu trebuie să piară. Ar fi vremea să vină „frunții” la gânduri mai bune. De ce nu e acum actuală propunerea părintelui asesor N. Ivan, ori... ce bine ar fi și cum și-ar câștiga titlul la recunoștința sufletelor alese ale acestui neam oropsit, dacă ar face și „Românul” o școală culturală și politică în nefericitul comitat al Clujului!

Rămânea-vom oare numai cu dorința?

Cor.

Războiul italo-turc.

În Constantinopol se susține știrea că tratativele de pace, începute de ambasadorul rus Ciarciov, au eșuat. Poarta a dat răspuns categoric ambasadorului, că până ce Italia nu retrage decretul de anexiune al Tripolitaniei, nu poate lua negocierile în vederea păcii.

În urma acestui răspuns Italia și-a exprimat regretul că încercările de pace n'au reușit și că în consecință e nevoită să pornească acțiunea maritimă contra Turciei europene.

Deodată cu această știre se desminte intervenția Monarhiei noastre la Constantinopol. În comunicatul ministrului de externe se spune, că Monarhia noastră n'a intervenit nici odată în tot cursul conflictului.

Suzeranitatea Sultanului.

Mahmud pașa, fostul ministru al marinei turce a sosit ieri la Berlin de unde va merge la Viena. Are însărcinarea ca să predea Suveranilor celor două țări scrisorile autografe ale Sultanului. În aceste scrisori Sultanul acuză Italia că în acțiunea ei contra Turciei calcă dreptul internațional. Termină cu declarația, că Poarta este aplicată să încheie pacea, dar aceasta nu o poate face decât numai menținându-și suzeranitatea asupra Tripolitaniei.

Spre Dardanele.

În cercurile politice din Constantinopol se crede că Italia n'a renunțat la gândul unei acțiuni maritime, contra Turciei europene. Se așteaptă chiar în curând apariția flotei italiene în fața insulelor din Marea Egeică, pe cari le va bloca. Nu-i e imposibilă nici presupunerea ca flota Italiei să atace totuși fortărețele turcești — din Dardanele. Față de aceste posibilități Turcia se pregătește.

Noii ciocniri.

Din Ezibat se comunică: La 28 cor. s'a dat o strânică luptă de artilerie între trupele dușmane. Luând parte și artileria de pe vase. Turcii Arabii au fost siliți să predea trei fortărețe și să se retragă. Pierderea lor e de 260 răniți și 80 morți. Lângă Ainzara au avut însă și ei parte de o victorie asupra Italianilor, cari au lăsat pe câmpul de război 500 morți și răniți. Trupele turce se află lângă Dsethic și așteaptă sosirea altor noi.

Anglia pentru Turcia.

Din Constantinopol se anunță că guvernul Angliei a asigurat Poarta că va face tot posibilul ca să împiedice acțiunea maritimă a Italiei contra Turciei europene.

Masacru Arabilor.

Deputatul De Felice telegrafiază ziarului „Giornale d'Italia” următoarele din Tripolis: „În Henne am avut o surpriză înfiorătoare. Într-o curte am dat de o grămadă de cadavre a soldați-

lor italieni, cari au căzut la 23 Noemvrie. Erau în putrefacție. Prizonerii și răniții au fost răstigniți, scoțându-li-se mai întâi ochii. Cadavrele au fost mutilate grozav.

Cronică școlară.

Indrumări pentru o direcție mai practică a Reuniunii noastre.

De Traian Mager, inv.

III. Presa: propaganda în scris.

Prin ședințele adunării generale și ale conferențelor tractuale foarte potrivit întocmite, pe rând și în diferite puncte, se desvoltează o muncă asiduă pentru răspândirea interesului față de școală; prin organul oficios, pe care abia do-l mai cetim noi, se poate orienta și însufleți învățătoria asupra unor anumite chestiuni de școală: o muncă însă, mai vertiginoasă, o propagandă mai larg simțită se poate duce la îndeplinire numai prin presa comună. Pun presa mai presus decât toate celelalte mijloace de propagandă amintite. Azi când gazetă cetesc și țărani, aici trebuie să ne întoarcem privirile și să ne acaparăm o parte a presei pentru trebuințele școlii. După ce este recunoscut până la evidență că dănuirea noastră pe aceste plaiuri strămoșești ca unitate etnică atârână numai și numai dela cum vom putea ținea pas în cultură cu celelalte neamuri împreună locuitoare. Și dându-ne seama că cultura numai prin școală se poate produce sistematic, — cari dintre mădularile ființei noastre naționale se va putea subtrage dela îndatoririle față de școală? Când școala este însăși viața ființei noastre naționale, — care corporațiune de ordin politic, ori cultural și-ar putea justifica neamestecul în treburile școlare? Dela 1907 încoace s'a și început o eră nouă în viața școlii. E mai viu și mai des adusă în preocupățile zilnice. Se dovedește de adevărată zicala: „În tot răul și ceva bine” și întors. Căci până aci afară de ziarele de specialitate, abia de mai scria cineva și despre școală, tot așa și pe la adunări publice se discutau câte de toate, problemele politice și nepolitice, dar școala și bietul dascăl în sfera lor neguroasă rămăneau un tărâm necunoscut.

La adunarea de protestare contra legii școlare ținută în Arad, acum patru ani, oratorii se întreceau a-și espune părerile asupra școlii. Public imens din toate păturile noastre sociale. Eram și noi la spatele oratorului care desvolta într-o feerică lumină starea școlii și învățătorului, făcându-ne singur declarația: „Că precum antecesorii noștri au fost susținuți de popor cu ouă, lapte, pui și cupă de mălai — așa vom trăi și de aci înainte” — protestând sus și tare contra ori cărei îmbunătățiri. Iar mulțimea din care și noi facem parte striga: „așa-i, așa-i, trăiască!”

Nu ne ierte cerul, dar totuși e prea mult, căci singur învățătorul purtătorul de lumină să rămână oare în cătușile trecutului întunecos? Dacă dv. ceilalți cărturari vă place a vă logăna în delicia și tot confortul culturii moderne pe noi ne puneți sub obroc, nici să vedem strălucirea noastră! Vlaicu spintecă înălțimile văzduhului, numai noi să nu simțim curentul vremii. Deși înțelegem până la un loc temeiul acelor vorbe, a face însă așa aberație dela realitate nu o concedem nimănui decât doar ea licență poetică.

În clipa aceasta s'a putut crea o falsă opinie publică și caracterul dela orăș nu ne mai înțelege durerile. Pentru crearea unei opinii reale și desvoltarea interesului general față de școală înțelegem eu rostul nostru în presă. Să se rostosească neînțecat numele acestora în gazetă la adunări publice în parlament, în jur de mese albe, unde stau împreună cei aleși ai neamului, pretutindeni și cu fiecare ocaziune amintiți și de biata școală. Să pătrundă în conștiința tuturor neprețuita ei valoare. Nu cerem minuni, dar veți vedea d'voastră că sufletul omenesc posedă astfel de ascunzături unde dacă veți știți pătrunde într'adevăr îl stăpânești spre a produce minuni. Strălucirea de diamant, a lui Stroiescu câtă vreme v'a licărit în umbră. Când însă marea primejdie a școlii era trimisă de pe buză pe buză tot mai amenințătoare, când acordurile vibrau tot mai dureros, inima acestui om tresărit, i-au atins cele mai

gingașe și ascunse strune ale sufletului și iată-l mareț îndreptându-și privirile spre această vale a plângerilor împărțind cu o dărnice împărătească din bunurile sale celor năcăjiți. A produs atâta înviorare în sufletele noastre, atâta înălțare morală această providențială mână, căci la noi banul are îndoit preț. Neamul acesta mai are mulți și fiecare am putea fi un mic Stroiescu. În mare parte rezultatele agitației prin presei sunt zidirile frumoase, în frunte cu monumentala școală dela Cața. Înbunătățirea sortii noastre tot numai în acest chip o putem aștepta. Îndreptarea noastră la rangul de clasă inteligentă prin aceasta se dovedește. În chestia de școală, nici când să nu fie silit a serie gazetarul de profesie la masa din redacție, ori în fundul de canapea, ei noi de acolo din atmosfera prăfoasă, a odii de învățământ.

Cuvântul nostru va fi mai competent. Reuniunea nu poate avea legătură directă decât cu organul său oficios, dar lărgindu-și sfera de activitate prin materialul ce-l voi indica în capitolul următor, interesul general al învățătorimei crescând față de noile probleme, fiecare își va aduce părerile sale și prin celelalte reviste și ziare. Vom privi cu dragoste la acel ziar, care își va păstra permanent rubrica școlară. Vom stăruia ca toate ziarele să facă aceasta, iar din parte-ne le vom sprijini și cu scrisul nostru.

Un nou despărțământ al „Astrei”.

— Corespondență specială. —

În 26 Noemvrie a. c. s'a inaugurat noul despărțământ al „Asociațiunii” în Beclean. 62 de comune aparțin acestui despărțământ, comune cari toate așteaptă focul încălzitor al culturii românești. Ogor întelenit, dar sol bun și accesibil pentru sămânța culturii. O muncă sistematică a oamenilor puși în fruntea despărțământului are să ne aducă roade îmbelșugate, iar Becleanul trebuie să devie un centru pronunțat românesc. Întrăm deci cu cele mai bune speranțe în luptă cu întunerecul, ce apasă cele 62 de comune românești din jurul Becleanului. Comitetul cercual ales acum ne dă toată garanța în privința aceasta. Sunt toți oameni harnici și destoinici, cu pregătiri frumoase, cu zel și devotament pentru cauză, cari prin programul de muncă, desfășurat de noul director al despărțământului în adunarea de constituire, ne pun în perspectivă lucruri în-suflețitoare.

Adunarea de constituire s'a ținut în localul școlii greco-catolice românești din loc la orele 1 și jum. p. m. Delegatul central d. avocat din Dej Dr. Liviu Micșa prin o avântată și călduroasă cuvântare salută pe cei prezenți și schițează modul de lucrare și mijloacele activității „Asociațiunii”. Au fost frumoase și însuflețitoare cuvintele dlui Dr. Micșa și n'au rămas neînțelese de țărani adunați la această sărbătoare.

Comitetul cercual s'a compus în modul următor: Director: Dr. Iulian Chitul, medic în Beclean; Membrii în comitet: Dr. Octaviu Pavela, Dr. Aurel Iuga, avocați în Beclean, Teodor Cotușiu, protopop în Diug și Ioan Botean, preot în Nusfalău.

S'au înscris membri noi: 13 ordinari și 18 ajutători. S'a incasat suma de 156 cor.

Vrednică de remarcat este vorbirea noului director. Dânsul ne-a zugrăvit cu multă artă căreia inferioară culturală, în care se află poporul românesc din ținutul acesta. A arătat în colorii vii năcazurile țărânului nostru și a desfășurat un program de acțiune bogat și cuprinzător. Ovații și aprobări zgomotoase as răsplătit frumosele cuvinte.

Avem deci acum și un centru cultural românesc în orașelul Beclean. La muncă de acum domnilor preoți și învățători. Să sprijinim acțiunea comitetului cercual și să ne ținem cu toții de sfânta datorie a ne înscrie sub steagul culturii românești de membri ai „Asociațiunii”. Cu altă ocaziune voi publica numele acelor preoți români și intelectuali, cari ne întors spațiu și stau departe de scopurile „Astrei”. Să-i știe lumea.

INFORMAȚII.

ARAD, 30 Noembrie n. 1911.

Documente omenești.

Miscarea literară a celor 10 ani din urmă trebuie să fie pentru toți Români un titlu de mândrie. Străduințele literatilor și publiciștilor noștri au urmărit același ideal sfânt: **unitatea culturală a neamului românesc.**

„Tribuna” a fost organul românesc care nici chiar în toiul luptelor cu adversarii noștri unguri n'a pierdut din vedere acest ideal și a stăruit să se dea importanța cuvenită și chestiunilor culturale.

Avem mângâierea că străduințele literatilor și publiciștilor noștri n'au rămas zadarnice. Azi, limba frumoasă în care a scris Eminescu și în care scriu Cosbuc, Caragiale, Vlahuță și ceilalți mari scriitori din Regatul României — este scrisă și la noi aproape tot atât de bine ca și în țara fraților noștri liberi.

Avem, însă, durerea să spunem că se găsec și în sinul nostru oameni cari să-și bată joc de această limbă. Deunăzi, la adunarea populară dela Săini, d. Dr. Aurel Nyilvan a găsit de cuviință să batjocorească această limbă numind-o „jargonul de pe Brettère”, iar în numărul de azi al „Românului”, d. Dr. Iustin Marsieu își bate joc adresându-ne „româneasca noastră”, următoarele rinduri pline de „spirit”:

Și acum ca să mă înțelegeți toți limbistii, retoricianii și gramaticii din jurul „Tribunei”, vă spun în româneasca dumneavoastră: Me șeri! Nu vă eșofați, căci matrapazlicurile dv. toate ies la iveală. Ațagați-vă la un scop nobil! Degajați-vă și debarașati-vă de mangrismc, messieurs! M'ati apersevat?”

Pentru acești domni toate străduințele noastre culturale sunt tot atâtea privilejii de a ride și limba frumoasă alui Cosbuc, Caragiale, Vlahuță — „jargon”...

Ce zici, dle Gorun, la această înțelegere „autorizată” a rosturilor noastre culturale?

— **C. Dissescu comandor al legiunei de onoare.** Din București ni-se scrie: În urma propunerii directe a ministrului de externe al Franței, președintele republicii franceze, d. Fallieres, a conferit dlui C. Dissescu, prin decretul din 23 Octombrie, înalta demnitate de comandor al Legiunei de onoare.

Luni dimineața însăș Excelența Sa J. Blondel, ministrul Franței în București, a remis dlui Dissescu însemnele înaltei decorațiuni.

— **D. Vernescu și „Românul”.** Sub titlul „Redacționale”, organul autorizat scrie în numărul său de azi:

„Aflăm că plecării dlui Alex. Șt. Vernescu i-se scornesc, prin Arad tot felul de comentarii. Spre a preveni ori ce perversiune mai departe, declarăm că d. Al. Șt. Vernescu a fost concediat din redacție din cauza intereselor dsale, cari îl rechiamă în București. Dacă n'ar fi obvenit aceste interese d. Alex. Șt. Vernescu bucuos ar fi stat mai departe în redacția noastră, iar noi bucuos l'am fi reținut aici. Am declarat de altfel și în numărul de ieri că concedierea dlui Vernescu nu s'a făcut pentru vr'un motiv, care ar putea să reducă onorabilitatea și hărnicia de gazetar a dlui Vernescu ori stima noastră ce o avem și astăzi pentru dânsul”.

— **Nițică psihologie.** Cunosteam un tip pe străzile Bucureștilor, un biet nenorocit, care măsură cât e ziua troțuarul pe lângă cafeneaua „Boulevard”. Trecea cu pași tremurători printre oameni și se opra din când în când, aruncând priviri bolnave de idiot asupra celor cari îl priveau cu milă ori cu desgust. Să te fi ferit Dumnezeu să-l privești mai stăruitor în față! Se supăra, fierbea de mânie și isbunea într'un clocot de injurături:

— Ce te uiti la mine? Imbecilule, stupidule, idiotule!!

Și numai în de astea te ținea până îți reusea să te strecoari la colțul străzii pe lângă librăria Alcalay. Și atunci îl mai auziai în urmă cum bolboroseste în furia lui de om bolnav. I-se părea lui, săracu, de altfel cu toată dreptatea, că ori care trecător, privindu-l, își zice: Sărmanul idiot, sărmanul imbecil!

Ei, acum cine s'ar fi supărat pentru injuriile lui? Ridea lumea în urma ta și tu îți vedeai mai departe de drum, încercând un adânc sentiment de milă. A te fi supărat pe el, ar fi însemnat să te superi pe bou că nu trage în jug, pe cal că e nărăvas, pe creeri că nu știu să gândească. Insulta se prefăce în adevărată insultă numai când ea îți vine dela un om conștient și valoarea inteligenței tale nu se măsoară cu barometrul în care, în loc de argint viu, circulară sucurile puturoase secreționate din gunoii de care pomenea mai zilele trecute d. N. Iorga cu atâta competență.

Ori ce zici „gigantule” din numărul de astăzi al organului autorizat, care faci pe un membru al redacției noastre: imbecil, zevzec etc.?...

Nu-i așa?...

— **Deputatul și-a depus mandatul.** Din Cernăuți ni-se scrie: D. Dr. Florea Lupu, în urma crizei băncilor populare românești, a demisionat din demnitatea de deputat în dietă și din președinția băncii țării.

Se știe că la alegerile dietale din Martie, Dr.-ul Lupu a obținut numai cu mare greutate mandatul contra dlui Grigorovici, care a obținut multe voturi.

— **Moartea tragică alui Lafargue.** Din Paris se anunță: Fostul deputat socialist Paul Lafargue, ginerele lui Karl Marx, s'a otrăvit cu ciarnură de potas, fiind amenințat de paralizie.

Sotia lui nevoind să rămâie singură, s'a sinucis și ea.

Lafargue avea aproape 70 de ani. El era traducătorul „Capitalului” și fondatorul marxismului francez. E celebră polemica lui cu Spencer despre „Robia și socialismul”.

Lafargue a avut numeroase procese și a fost în diverse rânduri condamnat. Se amintește, indeosebi, sensationul proces al afacerii dela Fourmies, când Lafargue, făcându-și manifestul electoral din închisoare, fu ales deputat. În acest proces el a fost apărut de Millerand, care a intrat apoi în partidul socialist.

Dela apariția lui Jaures în mișcarea socialistă, rolul lui Lafargue scăzu mereu.

Lafargue s'a născut la Cuba, din părinți francezi. Bunicele lui erau una negresă și cealaltă indiană, iar bunicele după tată evreu.

— **Răscoală țărănească în Basarabia?** Din București ni-se telegrafiază: „Universul” află din Basarabia că în satul Cosmești nu departe de Prut, s'au întâmpat grave neorânduiri urmate de un mare măcel.

Moștenitorii Vartic, însoțiți de reprezentanții autorității judecătorești, de ingineri și jandarmi, au venit în acea localitate spre a fi puși în posesia averii lui Vartic.

Țăranii, înarmați cu puști, topoare și ciomege, s'au opus și au ucis pe un inginer și pe un jandarm, rănind pe alții și au pus pe goană autoritatea.

După puși n timp, a intervenit armata care a operat 75 de arestări.

Amănunte mai complete lipsesc.

— **Foamete în Rusia.** Din Petersburg se telegrafiază: Foametea care a izbucnit în regiunile riului Volga, se întinde îngrozitor. Ajuatoarele trimise de guvern au sosit prea târziu sau n'au fost împărțite la timp. Printre populația dela țară băntuie cu mare furie tifosul foametei și zilnic mor sute de inși.

În multe sate se petrec scene mișcătoare: Locuitorii se duc la biserică unde-și fac ultima rugăciune și apoi se înapoiază acasă așteptând-și resemnați moartea.

— **Pentru ziua numelui.** Protopresbiterul Galacteon Șagău, asesor consistorial în Sibiu, răscumpărând felicitările din prilejul onomasticeii sale, a dăruit 10 cor. la fondul „Darurilor de Crăciun” al „Reuniunii sodalilor români din

Leon Tolstoi.

165

RĂȘBOIU ȘI PAGE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

Înainte de plecarea sa, prințul Andrei se duse să-și vadă fiul. El îl așeză pe genunchii lui și începu să-i povestească basmul lui „Barbă Albastră”. El nu se gândea la dragutul său copil ci la sine însuși. El își dete seamă cu oroare că faptul de a se despărți în ceartă de tatăl său nu-i producea nici o remușcare. El nu mai regăsea într'insul nici dragostea pentru fiul său, dragoste pe care se silea s'o redeștepte ținându-și fiul pe genunchi și mângâindu-l. El își lăsă copilul din brațe și ieși din odaie.

— Te-ai hotărât să pleci, Andrei? îl întrebă sora lui.

— Regret numai că nu mi poți urma și tu pilda.

— De ce mi vorbești astfel, de ce vorbești așa în ajun de a pleca la acest război blestemat; lăsându-ți părintele așa de bătrîn? D-șoara Bourienne mi-a spus că a întrebat de tine.

Buzele prințesei tremurară și lacrimi îi țigăriră din ochi.

Prințul Andrei întoarse capul în altă parte și începu a se preumbla prin odaie.

— Doamne! Doamne! când te gândești că astfel de mulțimi pot pricinui nefericirea oamenilor! exclamă el cu o furie care o înspăimântă pe prințesa Maria. Ea înțelese că el se gândea nu numai la d-șoara Bourienne, ci la omul care-i nimicise propria-i fericire.

Ea îi atinse cotul cu mâna și privindu-l cu ochii ei cari împrăștiu raze printre lacrimi, îi zise:

— Andrei, te înțeleg, dar te implor să nu crezi că răul vine dela oameni. Oamenii nu sunt decât uneltele lui Dumnezeu.

Ea privi deasupra capului fratelui ei, ca și cum ar fi privit un portret scump.

— El ne trimite durerea, iar nu oamenii. Dacă crezi pe cineva vinovat față de tine, uită și iartă. Noi n'avem dreptul de a pedepsi. Fă cum îți spun și vei cunoaște bucuria iertării.

— Dacă aș fi femeie, așa aș face, Mario, căci iertarea e o virtute femeiească. Dar bărbatul nu trebuie și nu poate să ierte.

VII.

Înainte de a se începe campania, Rostoff primi o scrisoare care-i anunța pe seurt boala Natașei și ruptura ei cu prințul Andrei, pentru că dânsa nu voia să se căsătorească cu el.

În același timp părinții lui îl rugau să-și ceară retragerea și să se întoarcă acasă. Nicolae care n'avea nici măcar dorința de a-și cere un concediu, scrisse părinților săi că regreta amarnic boala Natașei și ruperea logodnei ei, și că el va face tot ce-i va sta în putință spre a le împlini dorințele. În același timp scrisse și Soniei:

„Adorabilă amicică a sufletului meu! Singura onoare mă poate opri de a mă reîntoarce lângă tine, dar acum, la începutul campaniei, m'asî simți necinstit față de camarazii mei și de mine, dacă aș prefera propria mea fericire datoriei și iubirei de patrie. Data aceasta însă e cea din urmă oară când ne despărțim. Crede-mă că

de îndată ce se va sfârși războiul și dacă voi mai trăi, voi părăsi totul și voi sbura către tine pentru a te strînge la peptul meu arzător”.

În adevăr, numai campania ce se începea îl împiedecase pe Rostoff de a se reîntoarce la Moscova spre a se căsători cu Sonia.

Toamna eu vânătoarele, iarna cu mascaradele și amarul lui pentru Sonia îi deschisera o perspectivă de lucruri pe cari nu le cunoscuse altădată, dar cari acum îl seduceau: o soție excelentă, copii, câni buni de vânătoare, iepuri împușcați, țara, vecinii, viața de provincie, iată ce mi trebuie — își zicea el.

Dar războiul se declarase și fu nevoit să rămâie la regiment. Și deoarece datoria lui era acolo, Nicolae Rostoff, conform caracterului său, era mulțumit de viața pe care o ducea la regiment și pe care știa s'o facă cât mai plăcută.

Când se întoarse din concediu, camarazii săi îl primiseră cu brațele deschise. Apoi fu trimis la remontă și el aduse din Rusia-Mică o mulțime de cai excelenți cari îi înveseleau inima și pentru cari superiorii lui îl felicitară. În lipsa lui, fusese avansat căpitan și când regimentul fu iar pe picior de război, i-se dete vechiul său escadron. Campania începută, regimentul său fu trimis în Polonia și solda îi fu îndoită: ofițeri noi, noi soldați și cai noi sosiră la regiment și cu toții arătau aceea veselie și voce bună care se remarcă la începutul oricărei campanii.

Rostoff își dete seamă de situațiunea lui avanta-joasă și se consacra cu bucurie intereselor vieții militare, cu toate că știa că mai curînd oau mai târziu o va părăsi.

(Va urma)

Sibiu”. Pentru prinos aduce sincere mulțumiri în numele comitetului: V. Tordășianu, prezident.

x **Ödön Lencz**, directorul școlii superioare de meserii din Budapesta a scris în 1896 cu prilejul mileniului, referitor la fabricațiile frmei mele următoarele: „Fabrica de mașini Majerszky Barnabás este una dintre cele mai însemnate fabrici din provincie care merită o apreciere deosebită. Mașinile principale sunt cele pentru fabricarea oleiului, precum, presse de olei cu apăsare de apă, moriști pentru măcinatul semințelor, mașini de separat prăjitoare ș. a. Atenție mai mare merită presele de apă, cari sunt foarte de preferit altor fabricații, având o constituție simplă. Au fost premiate la 1885 în Budapesta, 1896 Budapesta, 1903 Cluj, 1906 București, 1907 la Cinci-Biserici.

x Cei ce doresc să-și comande haine din Cluj, în preț ieftin și croială modernă să se adreseze croitoriei **Katz și Mendel**, Piața regelui Mathia, care stă la dispoziția On. Public cu bogat asortiment în haine de bărbați și copii.

x **Dr. Kertész Seminar** juridic. Cluj, Monstori ut 16. Pregătește foarte conștientos, în timp scurt și în condiții favorabile pentru examene fundamentale, examene de stat, riguroase în științele de stat și juridice. La cerere dă informații gratuite!

BIBLIOGRAFII.

La Librăria „Tribunei” se află de vânzare **Calendare pe anul 1912**

- Calendarul Lumea Ilustrată, a 1.50 + 20 fil. porto. Recomandat 45 fil.
- „Posnașul” calendar umoristic ilustrat pe anul 1912, de E. Borcia à 60 fil., porto 10 fil.
- „Calendarul Săteanului” à 30 fil., porto 10 fil.
- „Amicul Poporului” à 70 fil., porto 10 fil.
- „Calendarul iubilare al Poporului român” à 40 fileri, porto 10 fil.
- „Calendarul diecezan” cu sematism 50 fil., fără sematism 30 fil., porto 10 fil.

Poșta Administrației.

Moise Popoviciu, Seghiște. Am primit 14 cor. abonament pe sem. II. 1911.
Dr. Nicolae Zigre, Oradea-mare. Am primit 28 cor. abonament pe anul 1911.

Redactor responsabil: **Iuliu Giurgiu**.
„Tribuna” institut tipografic, Nichin și cons.

REISZ MIKSA FABRICĂ DE MOBILE

in
BÉKÉSCSABA — NAGYVÁRAD
Andrássy-ut 41—43. Rákóczi-ut 14.
(Lângă »Apollo».)

Caut un practicant

cu plată începătoare și pe lângă aplicare momentană. — A se adresa:

Wéber, bankbizományi iroda,
Világos.

„ECONOMUL” institut de credit și economii, Cluj.

CONCURS.

Direcțiunea »ECONOMULUI« publică concurs pentru nou creatul post de

revizor-agronom

cu misiunea de a revizui însoțirile de credit și împrumuturile dela sate și cu îndatorirea de a conduce acțiunea agrară a institutului în centru și de a organiza tovărășii economice, cursuri pentru analfabeți și conferințe agricole la țară. — Aplicarea va urma interinal pe un an de probă.

Oferenții vor binevoi a-și înainta ofertele dimpreună cu actele de legitimare și condițiile de retribuire la cari reflectează, cel mult până la 15 Decembrie 1911 st. n.

Cluj, 29 Noiembrie 1911,

Direcțiunea »Economului«.

VINURI

vechi și noi de vândut.

Adresațivă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) **Petru Benea**, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb K — 68 litru. Rizling — 70. Roșu — 94.

Vinuri din anul 1910: Carbenet alb K — 70 litru. Șiller K — 54. Rizling K — 56. Rizling și Ruje amestecat K — 52 litru.

Vin din anul 1911 K — 48 litru.

Vinul să expedieze cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni

Pentru calitatea vinului garantez.

Petru Benea
propr. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

ȚIMBALE!

Țimbalele inventate de mine, cele mai moderne, cu organism dublu de țel, foarte trainice și de o rezonanță deosebită se pot comanda numai dela mine, cunbreturile cele mai moderate, pe alpgă garanție de 5 ani.

Mészáros Ferenc,
fabricant de cimbale.
Budapest, VII., Bethlen-u. 39.

Prețurenturi, la cerere, se trimit gratis. Corespondența intrucât se poate să se facă în limba ungurească, germană sau sârbească.

Ministerul de Finanțelor.
Direcțiunea Comptabilității Generale
a Statului și a Datoriei Publice.
Datoria Publică.

Nr. 116268

3 Nov. 1911.

Publicațiune.

A 45-a tragere la sorți a titlurilor de rentă 4% amortibilă din 1889, împrumutul de Lei 50,000.000 se va efectua în ziua de 2/15 Decembrie 1911, la ora 10 dimineața în sala specială a Ministerului de Finanțe, conform dispozițiunilor stabilite prin regulamentul publicat în »Monitorul Oficial« Nr. 245 din 7 Februarie 1906.

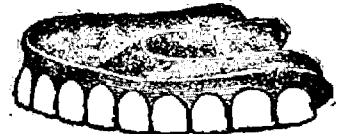
La această tragere se vor amortiza titluri pentru o valoare nominală de Lei 507.000 în proporția următoare:

50 titluri de câte	5000 Lei	250.000
206 » » »	1000 »	206.000
102 » » »	500 »	51.000

358 titluri în valoare nominală de Lei 507.000

Publicul este rugat a asista la tragere

Directorul Comptabilității Gen.
a Statului și a Datoriei Publice.
D. Vbrovici.

Scoaterea dinților, dinți artistici, poduri în gură, de aur, coroane, efeptuiește

QUIL REINHOLD
DENTIST,

pe lângă prețuri moderate și garanță
LUGOȘ, STR. BONNÁ CZ 11.

Traian Turturean

lăcătuș artistic și de edificii

Bistriță — Besztercze.

10% economie la comande
— de lucrări artistice. —

Lucrătoare aranjată cu mașini moderne.

Atențiune la cuptoarele economice de bucătărie vestite în Transilvania. — Catalog și desemnări să trimit la cerere.

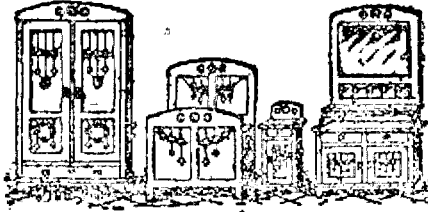

Blănării !!!

precum: boauri (muff) tocuri de picioare, — Jachete, după croiu englez și francez, berletuieli cu lână, etc. Reparări și transformări bune și ieftine se pot câștiga la

Nicolae Gruția,
blănar
Temesvár-Josefstadt,
Hunyadi-út 9.

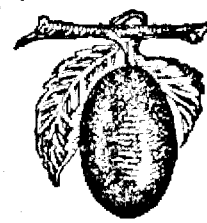
— **Nicolae Hencilă** —
măsar de zidiri și mobile
Déva Str. Vasut No 18. (Casa proprie).

Aduce cu simă la cunoștință on. public din loc și provincie, că și-a provăzut și mărit atelierul de măsurit cu puteri de muncă corespunzătoare cerințelor de azi.

Primește totfelul de lucrări pentru zidiri și mobile, precum și reparări cu prețuri convenabile și pe lângă serviciu prompt și conștiințios.

Mare magazin de tot felul de mobile pregătite din materialul cel mai excelent uscat dela cele mai simple până la cele mai luxoase.

In atenția pomicultorilor!

Ofer altoi de pruni bosniaci ca »Balkanska Carica« (Regina balcanului) și »Kraljica Bosne« (Regina Bosniei). — Altoiul de 2-3 ani cu coroană admirabilă e cel mai bun din diferitele soiuri de pruni. Poama e foarte mare, excepțional de dulce și foarte gustoasă. Se coace spre sfârșitul lui August, când se poate folosi ca desert, pentru uscat, la fabricarea țuicei și a sligovițului. — Prunii mei nu suferă de căderea frunzelor, (Polystigma rubrum) ca de regulă alte soiuri la cari în mijlocul verii cade frunza, pricinuind stricarea poamei. Acest soi a fost premiat în diferite rânduri, cu premiul întâi din partea guvernului. A fost premiat la expoziția milenară din Budapesta 1896 și la expoziția din Viena 1897 cu medalie de aur, la expoziția internațională din Paris 1900 cu medalie de argint și în fine la expoziția regnicolă din Bosnia și Erțegovina ținută la Sarajevo iarăși cu medalie de aur. — Pentru calitatea prunilor garantez.

Sava T. Kojdić,
mare proprietar în Brečka, Bosnia.

De neîntrecut!

Spălătorie aranjată cu mașini electrice pentru curățirea chimică a hainelor, colorare și spălarea fulgilor de perini.

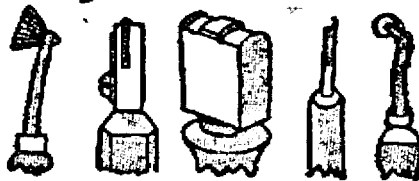
LUCZA JÓZSEF

Seghedin—Szeged, Laudon-utca 9. sz.
(Colțul pieței Valeria.)

Având sistem propriu de-a curăți chimic și a colora, sunt neîntrecut în meseria mea. Colorez haine de domni, dame, copii, dantele, stoffe de mobile și covoare. Pierdelele le spal cu mare grije. Pentru doliu colorez haine în negru. Comandele le execut îndată cu mare acuratețe. Baltoane de piele le coloz în colori închise.

IRING HENRICH

fabrică de unelte pentru ciobotari
Ujpest, Lörincz-u. 50.

Recomandă pantofarilor și ciobotarilor precum și pietarilor unelte de branșe, calitate bună, prețuri moderate. — Comercianților se dă rabat. — Catalog gratuit și francat.

Stefan Fekesházy

Institut de văpsitorie de haine și curățătorie chimică.

Bistrița, Fötér 17. Lângă Primărie.

Primește: curățiri lucioase și fine, curățire de trusouri, albituri de desupt, de masă și albituri de pat; perdele și orice lucrări de bransa aceasta cu prețuri foarte ieftine.

Curățire și vopsitorie chimică

de totfelul de haine pentru bărbați și femei, pardesii și jachete fără ale desface; apoi materii de mobile, perdele dantele și altele. Execuție promptă. Prețuri foarte moderate.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că mi-am aranjat în Timișoara, Piața George Nr. 4. un modern

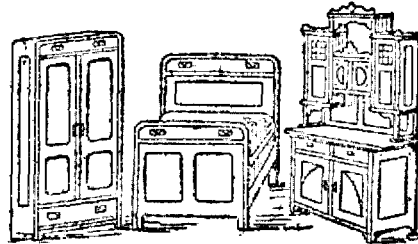
atelier dentistic.

Practica mea veche mă dispenzează de o mai amănunțită recomandare, augurându-mi în schimb încrederea în satisfacerea ori-cărei pretenții a pacienților. — Cu simă:

Götzl Mór,
dentist.

BAUMANN ARNOLD succesorul
LÁHNI KÁROLY,
fabricant de mobile.
Alba-Iulia, Piața Szent István Nr. 11.

Recomandă mobile pregătite în atelierul său din cel mai bun material, pentru dormitoare, sufragerii, locuințe garson și — birouri pe lângă prețuri ieftine. —

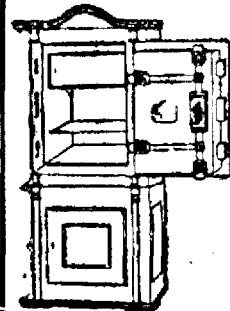
Fabrica budapestană de casse de bani

Gelléri și Schuller

BUDAPEST

Fabrica: IX., Rákos-utca 4. Depozitul orașenesc și biroul: V. Széchenyi-u. 7.

Liferanții ministerului de agricultură, de honvezi, căilor ferate ungare și al poștelor.

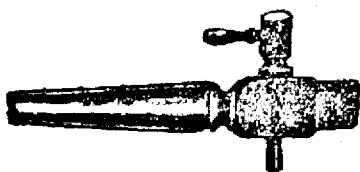

Efectuiază casse de bani, libere contra focului și spargerilor, casse pancelate pentru păstrarea documentelor.

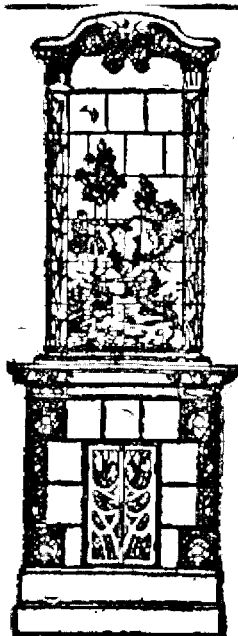
Catalog gratuit și franco.

Johann Seibel

strungărie artistică aranjată pe puter de mașini în
Brașov, Strada Lungă No 45.

Pregătește și ține în depozit dopuri și pipe pentru buți, de cea mai bună calitate, apoi dacuri, bile și popice pentru biliard și popicarie precum și totfelul de picioare pentru masă, pe lângă prețurile cele mai moderate. Celor ce cumpără a doua oară li-se dă rabat. — Lucrări de ornament. —

Mare depozit de cuptoare.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în (Cluj) Kolossvár, Monostori-u. 7, am deschis un mare magazin înregistrat și provăzut cu cuptoare din țară și străinătate, unde se află în depozit permanent cuptoare moderne de majolică stil secesion și cuptoare de olane Daniel, precum și căminuri și cuptoare de bucătărie.

Atrag atenția publicului asupra depozitului meu model, asigurând-ul totodată despre calitatea perfectă ale articolelor și prețurile cele mai solide.

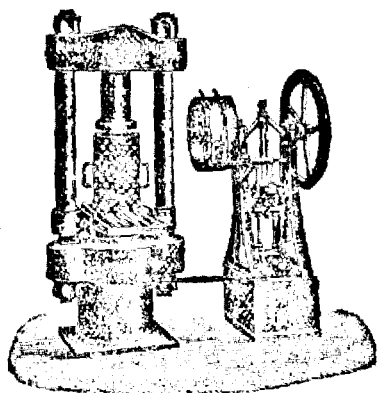
Așteptând binevoitorul sprijin sunt cu deosebită simă:

Tamásy József,
Kolozsvár.

Májerszky Barnabás

fabricant de mașini

in Nyiregyháza.

Fabrichează după o experiență bogată ca specialitate

prese de olei mânate cu apă.

Piua de olei, construcție simplă ori complicată. Prăjitori de olei pentru încălzire cu aburi ori foc. Teasc pentru sămburi de bostan. Mașini pentru perfecționarea oleiului și aranjamentul complet pentru fabricarea oleiului. Unelte de melișat fioara soarelui, ș. a.

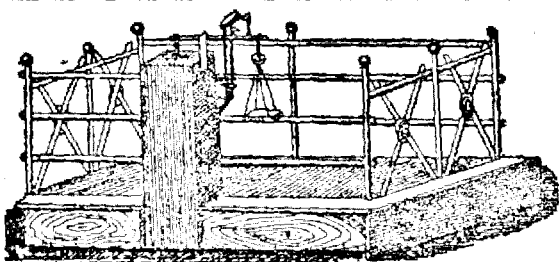
Exportul până acum în 237 uzine.

Tokodi Testvérek,

fabricanți de cumpene.

Hodmezővásárhely,
Lánc-utca.

— Szeged,
Bokor-utca 10.

Recomandăm comercianților, proprietarilor de mori, agricultorilor și măcelarilor

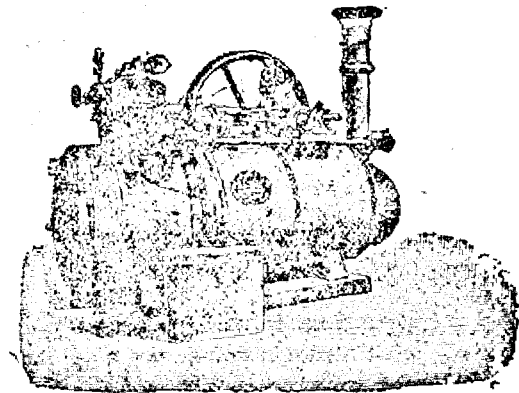
cumpenele

noastre pregătite din cel mai bun material. Cumpene, cântare decimale oin fier cu balanțe de oțel, infracturabile, auvent ficate. — Pentru România livrăm și neautentificate. Comercianților le dăm rabat. — Catalog la cerere trimitem cu reîntoarcerea poștei.

Prima industrie de cazane din Ungaria de sud.

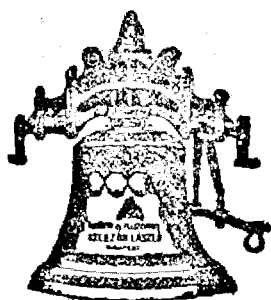
Szatmáry Mihály, turnător de cazane,

Szeged, Szentháromság-utca 41. sz. (casa proprie).

Aduc la cunoștința on. public, că atelierul meu de cazane l'am înnoit cu diferite mașini, așa că sunt în stare să satisfac ori-ce comandă. Pregătesc cazane pentru abur, repar cazane la mori, corăbii, cazane de apă, petroleu, spirt și chiar și cazane la locomobile.

Fabrică
de clopote

Distinsă la expoziția
universală din Paris.

Szlezák László

fabrică p. turnat clopote, accesorii
de turnuri și stativele lor

Budapesta, Frangepán-u. 77.

(Casa proprie. Lingă stațiunea tramv. electric).

Se recomandă pentru executarea oricărui lucrări din acest ram, ca turnarea de clopote noi și vechi, pelângă garanție de mai mulți ani, cu coroană de fier invenția mea. Pregătesc statine drepte și plecate pentru clopote.

Preliminare se trimite la cerere gratis și franco. — La dorință merge și în provincie pe spesele proprii. Execuție solidă.

Nici o damă să nu întârzie așa face

costumele precum și altă îmbrăcăminte pe stilul englez și francez; pe cari le poate comanda la mine; garantez pentru chic, lucru după jurnalelele cele mai nouă. Serviciu prompt! Pentru damele cari nu sunt din loc, primesc și două probe la zi. — Se poate comanda și prin poștă la cari dau însușirile cele mai nrgente. Haine și costume de doliu să fac în 24 de ore. Rugând pentru binevoitorul sprijin semnez cu stimă

George Rummel

croitor englezesc și franțuzesc pentru dame.

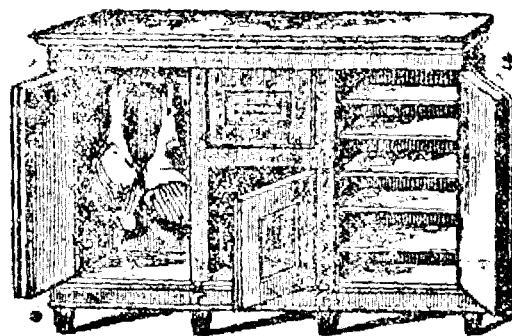
Nagyszében, Str. Honterus Nr. 5.

Itzkovits Gerson, Budapesta, IX.,

Strada Tompa No 14.

Dulapuri de gheață la cari e necesară gheață

puțină, preparate pentru măsurarea vinului și a berei, conducte la pregătirea berei și pentru scurs, în prețuri moderate și serviciu prompt. Intreprindere de accesorii la fabricarea zodei, sticle de Bohemia, sirup de smeură, lămâi și ananas, alabastru și praf de limonadă ș. a. Comandele se efectuează prompt și cu prețuri convenabile.

Edificare ieftină!

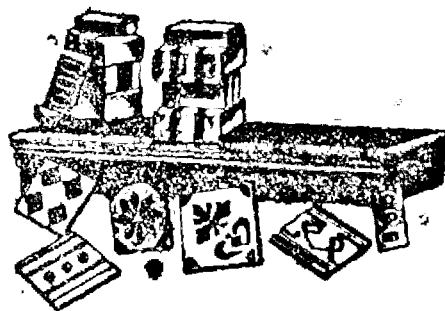
Intrece ori-care edificare din alt material. Sistemul meu e brevetat Nr. S—5546. Se face prin prepararea în mod propriu al betonului, ori alte materii.

Primesc totfelul de edificări, locuințe, case de închiriat, edificii economice și dominiare, crepuri, fântâni, poduri, canalizări, îngrădituri, trepte, padimentări de terase, acoperiș facement, învăitori de cement.

În depozitul meu se găsesc felurite preparate de cement, pietri de edificiu, țigle, colonne pentru case, streșini, trestie pentru tinciuială, cement Portland, gips, var stins ș. a. — Prețuri curente trimis gratuit.

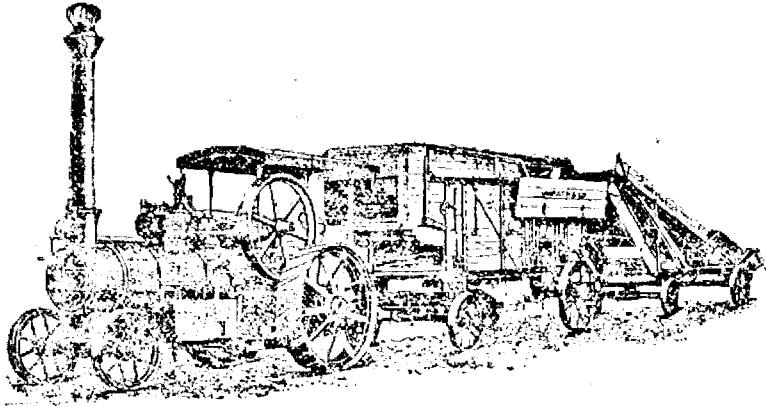
Iosif Simics

Intreprindere de edificare cu beton, fabricant de obiecte de cement și pierte.

Nr. telefonului:
246.

(Casa proprie)
LUGOȘ,
Str. Buziaș 37.

Umrath & Comp.

Budapest, V., Váci-körút 60.

Își recomandă fabricațiile sale și anume:

Locomotive de drum de sine umblătoare de 6, 8 și 10 HP.

Locomobile de 3—200 HP pentru scopuri economice și industriale.

Mașine de treerat (imblătit) cu putere de vapor, motorică, mînaj cu cai și cu mîna; mai departe: pluguri, grape, tăvăluguri, triore.

Mașine de sămănat.

Vânturători.

Batoze de curățit porumb.

Tocători de paie și nutreț.

Mașine de tăiat sticle.

Tumbe de stropit cu suc de gunoi în executarea cea mai bună, cu prețuri moderate și condițiuni favorabile de solvire.

Catalog de prețuri românesc trimitem gratis și franco.
Corespondență română.

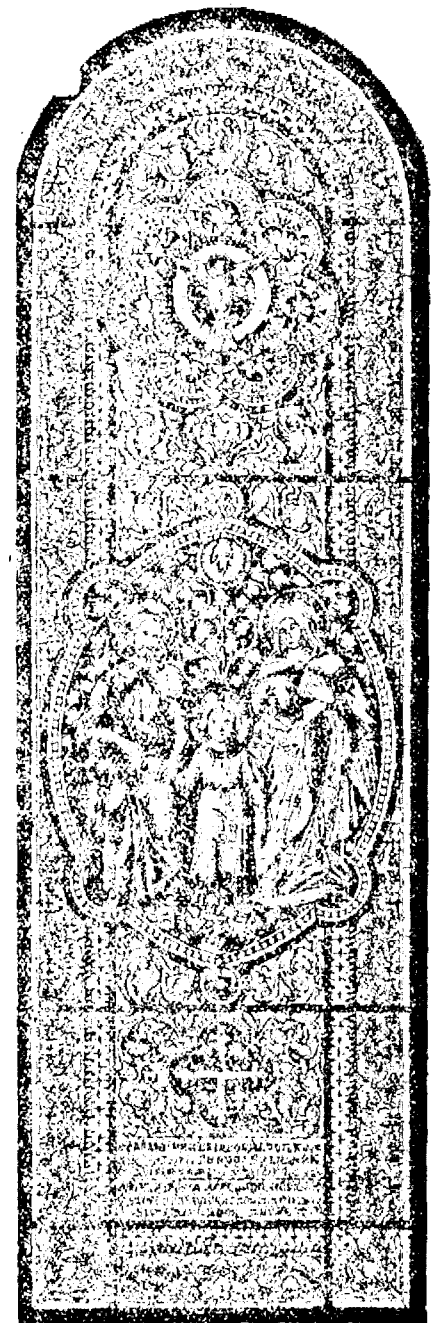
Mașine de cosit și secerat.

Zdrobitori de struguri.

Prese de struguri.

Morișche de uruit.

Pompe de fântâni și

Ligeti Sándor,

colorator de geamuri, atelier industrial pentru mozaicuri de sticlă și rame de aramă.

Budapest,

IV. Papnevelde-utca 8. sz.

Lucrează artistic geamuri de biserică colorate, mozaicuri de sticlă și rame de aramă dela cele mai simple până la cele mai complicate, cu prețuri moderate. — Geamurile aproape tuturor bisericilor gr. cat. sunt lucrate în atelierul meu, între cari și ferestrele bisericii noi zidite din Szász-Ujfalu (lângă Aiud) toate sunt lucrate în atelierul meu propriu.

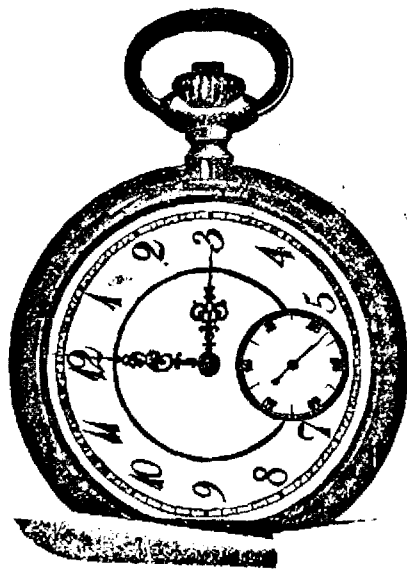
Pește sărat,

din România și Rusia, sosit cu vagonul, ofer privaților și comercianților: Taranka, alb 100 klg. 70 coroane, alte soiuri mai ieftine precum: Dererica, mic și mare, Saran, Carjanca, MORUN tăiat, Somn tăiat, Somn mic și mare.

Expediție zilnică în cant. mare și mică.

PETROVITS și PANTITS

Versecz, (Fö-tér.)

Cele mai bune
orologie

— cele mai solide și cele mai după modă —

juvaericele

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă cheazășie de 10 ani și prețuri ieftine, liferează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreagă Ungaria

BRAUSWETTER JÁNOS

orologier în SZEGED.

CATALOG cu 2000 chipuri se trimite GRATUIT.

Notez că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu provocare la ziarul Tribuna. (ad. scriu că a cetit anunțul în Trib.)

Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Pregătite în atelierul său propriu.

Anton Juratsch, pantofar pentru domni, dame și copii,

Nagyszeben, Strada Reisper nr. 11.

Recomandă în atenția on. public din loc și provincie

prăvălia sa de încălțăminte

pregătite în atelierul său, după cerințele modei și ortopedie!, cu prețuri foarte moderate.

Reparaturi execut ieftin!

Prețurile cele mai moderate!

Material prima calitate!

Serviciu prompt!

Damele cari voiesc să fie svelte, încerce corsetele mele

„Neuester Schnitt”

necesare la costumele »Princes« și »Directoire«.

CORSETE

după măsură, precum și reparaturi se fac în acurateță.

Gustav Zimmermann
Sibiu-Nagyszeben,
Grosser-Ring, 1. în etaj.